

JAAR VER SLAG 2016

Geef de Kinderen van Mpongwe een Toekomst – In Zambia geregistreerd als NGO – GCMF, RNGO 101/0395/14

Adres: Dorpstraat 16, 6454 AG Jabeek – KvK nr. 14074683 conform 2012

Website: www.mpongwe.nl – Email: tkorstenkorenromp@gmail.com of gcmfmpongwe@yahoo.com

Met veel genoegen presenteren wij u het jaarverslag 2016 van de stichting 'Geef de Kinderen van Mpongwe een Toekomst' (GKMT). Elk project wordt beschreven aan de hand van de missie, visie, maatschappelijke waarde, middelen, organisatie en activiteiten, cijfers en resultaten, met tot slot de impact. Met deze vorm voldoen we aan de eisen van de nieuwe erkenningsregeling van het CBF.

Wilde Ganzen heeft onze aanvraag voor de bouw van de tweede fase in december goedgekeurd. Die bouw zal in 2017 starten. Onze aanvraag voor de aanleg van de elektriciteit heeft Vastenactie goedgekeurd via het Eigen Doelenproject. Parochieverbanden van het H. Kruis in Raalte, H. Paulus in Groenlo en parochies van de dekenaten Schinnen en Sittard gaan in 2017 de opbrengsten hiervoor bestemmen.

2016 is vooral een jaar geweest van vooruit kijken: Waar wil *Give the Children of Mpongwe a Future* (GCMF) naar toe en waar willen we in 2022 staan en hoe kunnen we de doelstellingen en de continuïteit van het *George Korsten Vocational Training College* (GKVTC) waarborgen? GKMT heeft haar beleidsplan vernieuwd en GCMF heeft een strategisch plan voor het GKVTC geschreven voor de komende jaren. Beide zijn te vinden op de [website](#).

Het bestuur van GKMT onderzoekt de mogelijkheden om samen met de scholen voor HBO en MBO én het bedrijfsleven in Zuid-Limburg en in Zambia de *Mpongwe Agri Food & Tech Campus* (MAF&TC) op te zetten. Het MAF&TC biedt studenten en docenten van het MBO en HBO in Nederland en Zambia de mogelijkheid om in een internationale omgeving in multidisciplinaire teams te werken aan reële praktijkopdrachten die het GKVTC formuleert op het gebied van het onderwijs en de organisatie van de school. Werken aan deze praktijkopdrachten levert een win-win situatie op voor zowel studenten en docenten in Zambia als in Nederland.

In 2016 is ook hard gewerkt aan het accreditatiedossier ten behoeve van TEVETA. Het GKVTC is nu een officieel door TEVETA erkende geaccrediteerde school. In april hebben de eerste 17 leerlingen van het GKVTC hun praktijkexamen gedaan in timmeren, metselen en metaal bewerking. Een maand later kregen ze te horen dat ze allemaal geslaagd zijn. De examens zijn georganiseerd in samenwerking met het *Luanshya Technical and Business College* omdat het GKVTC op dat moment nog niet geaccrediteerd was. In diezelfde periode hebben 45 kleine boeren die een parttime driejarig

VOO RW OORD

traject hadden gevolgd in biologische landbouw ook examen gedaan. Ook deze boeren zijn allemaal geslaagd. TEVETA was onder de indruk van het niveau van de kandidaten. Deze examens zijn uit gevoerd in samenwerking met de *Ibenga Area Gender Association*.

In juli 2016 zijn we gestart met drie nieuwe cursussen aan het GKVTC: timmeren, metselen en tuinbouw.

De organisatie *Teach a Man to Fish* heeft GCMF uit 400 aanvragen uitgeroepen tot één van de 25 Afrikaanse leiders in *Enterprise Education*. De *Daily Mail* heeft een zeer positief [artikel](#) geschreven over deze nominatie.

In 2016 heeft de stichting in Mpongwe haar bestuur uitgebreid tot 15 leden. Een nieuw *Steering Committee* (SC) van zes leden is gekozen voor een periode van twee jaar. Er is een nieuwe constitutie ingevoerd. In de nieuwe constitutie heet de stichting nu geen *Board of Directors* meer, maar een *Board of Registered Trustees*. Dit was nodig om als GCMF het eigendomsrecht van de grond en de school te verkrijgen. De procedure voor de registratie van de *Land Perpetual Succession Act* vereiste de bovengenoemde constitutionele wijziging. Stephen Kangwa blijft lid van het SC evenals Anthony Kalima, maar dan als *ex-officio*. De overige vroegere SC leden blijven lid van de *Board of Trustees*.

De stichting dankt alle donoren, Bram, de staf van het *GCMF guesthouse en internetcafé*, de werkers en docenten van het GKVTC en het bestuur in Mpongwe voor hun inzet en betrokkenheid.

Jabeek, juni 2017

TonKorstenKorenromp

INHOUD

Samenvatting	4
1 Waaron, Wie, Waar, Wat?	6
1.1 Theory of change	7
1.2 GKMT	7
1.3 GCMF	7
1.4 Zambia	7
1.5 Mpongwe	8
1.6 GCMF projecten	8
1.7 GCMF en de millennium doelen	9
2 Het OVC Programma	10
2.1 Visie	10
2.2 Missie	10
2.3 Maatschappelijke waarde	10
2.4 Middelen	11
2.5 Organisatie en activiteiten	11
2.6 Cijfers en resultaten	11
2.7 Impact	12
2.8 Evaluatie en toekomst	13
3 Het Guesthouse	14
3.1 Visie	14
3.2 Missie	14
3.3 Maatschappelijke waarde	14
3.4 Middelen	15
3.5 Organisatie en activiteiten	16
3.6 Cijfers en resultaten	16
3.7 Impact	16
3.8 Evaluatie en toekomst	17
4 Het GKVTC	18
4.1 Visie	18
4.2 Missie	18
4.3 Maatschappelijke waarde	18
4.4 Middelen	19
4.5 Organisatie en activiteiten	20
4.6 Cijfers en resultaten	21
4.7 Impact	22
4.8 Evaluatie en toekomst	23
5 IBALA	24
5.1 Visie	24
5.2 Missie	24
5.3 Maatschappelijke waarde	24
5.4 Middelen	25
5.5 Organisatie en activiteiten	25
5.6 Cijfers en resultaten	26
5.7 Impact	26
5.8 Evaluatie en toekomst	27
6 Bestuur	28
6.1 Het bestuur in Nederland	28
6.2 Het bestuur in Mpongwe	29
6.3 Organogram	30
7 Strategie en Beleid	31
7.1 Samenwerking in Mpongwe	31
7.2 Samenwerking in NL	32
7.2 Agri-Food & Tech Campus	32
7.3 Reserves en investeringsbeleid	34
7.4 Vrijwilligers	34
7.4 Communicatie	34
7.5 Logistiek	35
8 Fondsenwerving	36
9 Risico Management	37
9.1 Projectencyclus	37
9.2 SWOT Analyse	38
10 Financiën	39
10.1 Balans per 31 december 2016	39
10.2 Toelichting op de Balans	39
10.3 Staat van baten en lasten over 2016	40
10.4 Toelichting op de staat van baten en lasten	41
10.5 Algemene Toelichting	42
10.6 Beoordelingsverklaring	44
Bijlage: GKMT Projecten 2001 - 2016	45
Colofon	46

SAME NVA TTING

Nog steeds ...

- Sterven dagelijks jonge mannen en vrouwen aan aids.
- Is er iedere dag wel ergens een begrafenis waardoor mensen niet op hun werk verschijnen en boeren niet op hun land kunnen werken.
- Gaan kinderen niet naar school omdat ze voor jongere broertjes en zusjes moeten zorgen of omdat ze op het land moeten werken.
- Zijn er bovendien veel te weinig leraren om goed onderwijs te kunnen verzorgen.
- Is er een werkloosheidspercentage van meer dan 80%
- Hangen tieners verveeld rond op de markt, omdat er noch werk, noch vervolgonderwijs is.
- Zijn om dezelfde reden veel tienermeisjes zwanger of dragen een kind op de rug.
- Zorgen veel grootouders voor hun kleinkinderen, omdat hun eigen zoon of dochter gestorven is aan aids.
- Staan veel meisjes en jonge vrouwen aan het hoofd van het gezin.
- Zijn er heel veel weeskinderen in het district (5000 in 2001!).

... hebben veel kinderen in Mpongwe eigenlijk helemaal geen toekomst.

VISIE

GKMT gelooft dat goed onderwijs, kinderen, jongeren en volwassenen in staat stelt een zelfstandig bestaan op te bouwen.

MISSIE

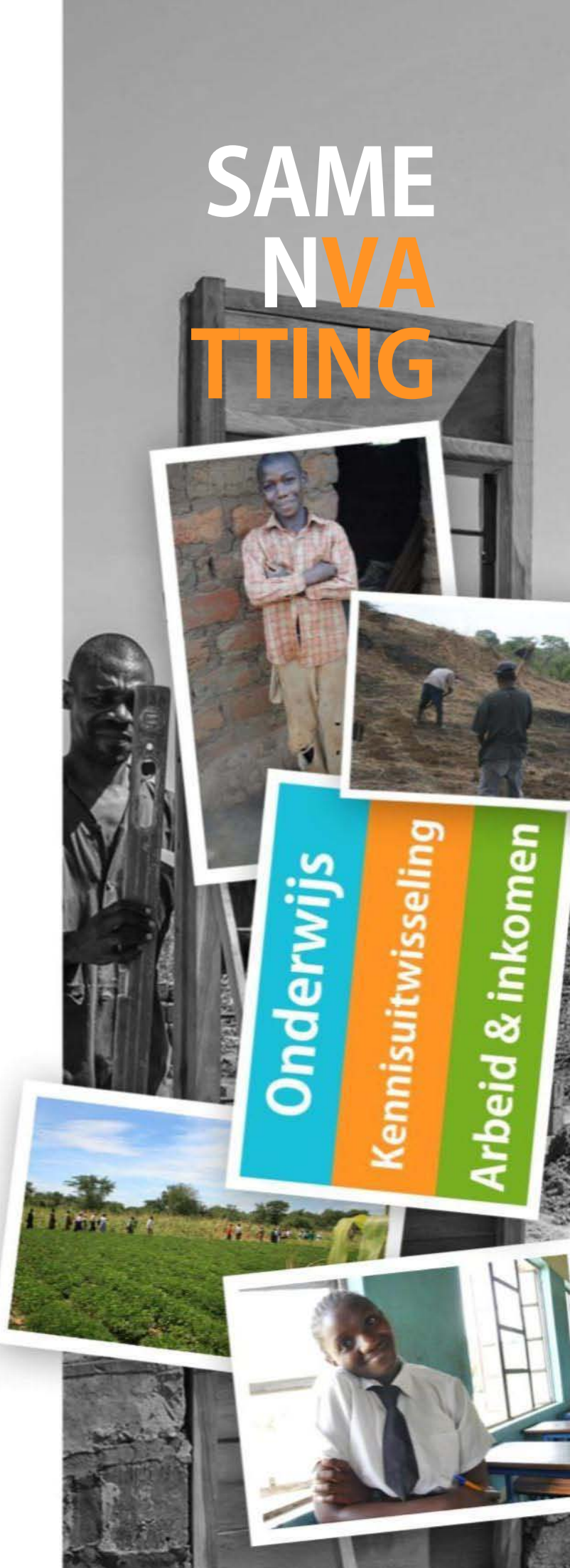
GKMT biedt jongeren een relevante en adequate (beroeps)opleiding die hen in staat stelt om niet alleen in het werk maar ook in het leven te slagen. Ze doet dit door studiebeurzen te verstrekken aan weeskinderen en kwetsbare jongeren. En door jongeren en volwassenen op te leiden in het George Korsten Vocational Training College (GKVTC) en andere relevante activiteiten.

"Education is the most powerful weapon which you can use to change the world" (Nelson Mandela).

THEORY OF CHANGE

Door middel van haar activiteiten streeft de stichting ernaar om in het Mpongwe district een bijdrage te leveren aan armoedebestrijding, duurzame ontwikkeling en het creëren van ontwikkelingskansen. Dit tracht de stichting te realiseren door zich te richten op drie pijlers:

1. *Onderwijs*, door de ondersteuning van kwetsbare kinderen, weeskinderen en jongeren in basisonderwijs en middelbaar onderwijs én jongeren en volwassenen in het beroepsonderwijs.
2. *Kennissuitwisseling*, zowel intern (OVC's, studenten en kleine boeren) als extern (door uitwisselingsprogramma's, stagiaires en bouwgroepen).
3. *Arbeid en inkomen*, door het stimuleren en opzetten van *income generating projects* vooral voor vrouwen en kansarme jongeren en via het starten van kleine business units in het GKVTC.

BEREIKT SINDS 2001

1. Onderwijs

- Per jaar ontvangen gemiddeld 80 kinderen basis onderwijs en middelbaar onderwijs.
- Vijftien jongeren hebben een beroepsopleiding gevolgd en hebben allemaal een baan.
- Vijf *community* scholen en veertien klaslokalen gebouwd in het district.
- Vier lerarenwoningen gebouwd.
- Elektriciteit aangelegd in *Mpongwe Upper Basic School* en *Switti village*.
- Eerste fase bouw afgerond van het GKVTC.
- 4 opleidingen aangeboden aan het GKVTC.
- 80 studenten afgestudeerd aan het GKVTC, waaronder 42 kleine boeren in biologische landbouw.

2. Kennisuitwisseling

- Meer dan honderd studenten hebben sinds 2003 een bijdrage geleverd aan het verbeteren van onderwijs en gezondheidszorg en het bevorderen van economische ontwikkeling en kennisuitwisseling in het district. Vier hogescholen en één universiteit waren betrokken met de faculteiten: *Food and Business*, *Commercieel Management*, *Bedrijfskunde*, *ICT*, *People and Business Management*, *Hotelmanagement*, *Financieel Management*, *International Tourism and Consultancy*, *International Business and Language*, *International Food and Agribusiness*, *Milieukunde*, *Onderwijs*, *Social Studies* en *Gezondheidszorg*.
- Bewustwording van jongeren in Nederland en Mpongwe over elkaars leefsituatie met als gemeenschappelijk thema 'onderwijs en werk'. Tweemaal heeft er een uitwisseling plaatsgevonden van Nederlandse jongeren naar Mpongwe en één maal van jongeren van Mpongwe naar Nederland.
- Driemaal heeft er een bouwkamp plaatsgevonden. Groepen uit België, Nederland en Mpongwe hebben kennis uitgewisseld over nieuwe bouwtechnieken en oude ambachten.

3. Arbeid en inkomen

- Guesthouse
- Internetcafé
- *Switti village* maïsmolen
- Vaardigheidscentra in Mpongwe en Ibenga
- Kippenboerderij in Mpongwe en Ibenga
- IBALA biologische landbouw voor vier groepen
- Opzetten cashew coöperatie

Overig

- Voedingscentrum, tuberculose afdeling en wasserij gerenoveerd van het *Mpongwe Mission Hospital*.
- Water en sanitair: vijf latrines gebouwd, zeven pompen geïnstalleerd en dertien waterputten hersteld in het district.

(zie bijlage)

80 kinderen per jaar naar school

15 jongeren volgden beroepsonderwijs

42 boeren volgden cursus organische landbouw

14 klaslokalen gebouwd

5 community scholen gebouwd

4 leraren woningen gebouwd

17 GKVTC werkers slaagden voor trade examen

80 studenten ontvingen een certificaat tijdens de eerste afstudeer ceremonie

2 projecten voorzien van elektriciteit

1 fase van de Vocational Training College afgerond

5 latrines gebouwd

7 pompen geïnstalleerd

13 waterputten hersteld

3 afdelingen van het lokale ziekenhuis gerenoveerd

3 uitwisselingsprojecten tussen Nederlandse en Zambiaanse studenten

3 bouwgroepen kwamen naar Mpongwe

>100 Nederlandse studenten kwamen naar Mpongwe

9 inkomen genererende activiteiten/projecten opgestart

HOOFDSTUK 1

2001, Ton brengt een werkbezoek aan Mpongwe en ziet:

- Dat dagelijks jonge mannen en vrouwen sterven aan aids.
- Dat er iedere dag dus wel een begrafenis is.
- Dat het ziekenhuisje vol ligt, maar er veel te weinig personeel is.
- Dat kinderen niet naar school gaan omdat ze voor jongere broertjes en zusjes moeten zorgen of omdat ze op het land moeten werken.
- Dat er bovendien veel te weinig leraren zijn om goed onderwijs te kunnen verzorgen.
- Dat tieners verveeld rondhangen op de markt, omdat er noch werk, noch vervolgonderwijs is.
- Dat om dezelfde reden veel tienermeisjes zwanger zijn of een kind op de rug dragen.
- Dat veel grootouders de zorg op zich nemen voor kleinkinderen, omdat hun eigen zoon of dochter gestorven is.
- Dat er heel veel weeskinderen in het district zijn (5000!).

Kortom: Dat veel kinderen in Mpongwe eigenlijk helemaal geen toekomst hebben.

Terug in Nederland ontstond er bij haar vrij snel een droombeeld dat als volgt te verwoorden is: “Continuïteit van onderwijs voor wees- en kwetsbare kinderen, jongeren en volwassenen waarmee zij zich die kennis en vaardigheden kunnen verwerven om aan de armoede te ontkomen, hen een toegang biedt tot de arbeidsmarkt en hen mogelijkheden biedt een zelfstandig bestaan op te bouwen” (Ton Korsten-Korenromp, 2001).

Om van een droom werkelijkheid te maken is een stichting nodig: ‘Geef de Kinderen van Mpongwe een Toekomst’ (GKMT) werd in hetzelfde jaar nog door haar opgericht.

Het oorspronkelijke doel was de ondersteuning van weeskinderen in het district door middel van onderwijs. Dit doel is in de statuten door de jaren heen aangevuld en meer geconcretiseerd in de volgende doelstellingen:

- Bevorderen van onderwijs, gezondheidszorg en economische ontwikkeling in het Mpongwe district, in het bijzonder voor kwetsbare kinderen, jeugd en vrouwen door middel van stimulering van *income generating activities* voornamelijk voor georganiseerde groepen.
- Ondersteunen van duurzame ontwikkeling en armoedebestrijding en het creëren van ontwikkelingskansen.
- Tot stand brengen van een ontmoeting tussen Noord en Zuid.
- Aansluiten bij de millenniumdoelen.

1.1 THEORY OF CHANGE

Door middel van haar activiteiten streeft de stichting ernaar om in het Mpongwe district een bijdrage te leveren aan armoedebestrijding, duurzame

ontwikkeling en het creëren van ontwikkelingskansen. Deze doelstelling tracht de stichting te realiseren door te richten op:

Onderwijs, door de ondersteuning van weeskinderen in basisonderwijs, middelbaar onderwijs, beroepsonderwijs en trainingen in biologische landbouw aan kleine boeren en het aanbieden van opleidingen in Landbouw en Techniek, inclusief ondernemingsvaardigheden in het GKVTC.

Arbeid en inkomen, door het stimuleren en opzetten van *income generating projects* vooral voor vrouwen en kansarme jongeren via het starten van kleine business units.

Kennisuitwisseling, zowel intern (OVC's, studenten en kleine boeren) als extern (door uitwisseling programma's, stagiaires en

bouwgroepen).

1.2 GKMT

GKMT heeft momenteel een bestuur met drie leden: voorzitter, secretaris en penningmeester. Het bestuur is gekozen voor een periode van twee jaar. Alle bestuursleden zetten zich in op vrijwillige basis en ontvangen geen vergoeding.

- De stichting is geregistreerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 14074683.
- De stichting is door de belastingdienst aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) onder de naam: Geef de Kinderen van Mpongwe een Toekomst.
- Fiscaal nummer: 811113905
- Adres: Dorpstraat 16, 6454 AG, Jabeek.
- Telefoonnummer: 046-4422435 of 0658952705
- Website: www.mpongwe.nl
- Bankgegevens: ING: 9433564, IBAN: NL16INGB0009433564 t.n.v. Stichting Mpongwe, Jabeek.

1.3 GCMF

De NGO *Give the Children of Mpongwe a Future* (GCMF) is de Zambiaanse counterpart van GKMT. De organisatie is in 2005 in Zambia als stichting erkend en heeft een *Board of Registered Trustees* (BRT) van 15 leden en een *Steering Committee* (SC) van zes leden gekozen voor een periode van vier jaar. Per vergadering (maandelijks een SC vergadering en vier keer per jaar een BRT vergadering) ontvangen zij een vergoeding van ZMK100. Wanneer zij meer dan drie uur onderweg zijn voor het bezoeken en monitoren van de projecten ontvangen zij ZMK50. De voorzitter ontvangt ZMK420 per maand.

- Registratie: In *Registrar of Societies Zambia* in november 2005 (ORS/102/96/12) onder de naam *Give the Children of Mpongwe a Future* en als een NGO in december 2014 (RNGO 101/0395/14).
- Fysiek adres: Plot nr. 5, 6 en 13, Machiya road, Mpongwe, Copperbelt, Zambia.
- Post adres: P.O. Box 14, Mpongwe, Zambia.
- Telefoonnummer: 0(260) 212482016
- Email adres: gcmfmpongwe@yahoo.com
- Bankgegevens: Standard Chartered Bank, Branche: Luanshya, Rekening nummer: 01 504 362 703 00

1.4 ZAMBIA

- Ligt in het zuidelijke deel van Afrika en heeft acht buurlanden.
- Heeft een oppervlakte van achttien keer Nederland.
- Er wonen ongeveer 15.000.000 mensen (2014).
- Werd onafhankelijk in 1964.

- Is voor 90% afhankelijk van de opbrengst van kopermijnen en landbouw.
- Heeft goede landbouwmogelijkheden maar veel gronden zijn nog niet ontgonnen.
- De werkloosheid is vooral op het platteland hoog en een groot deel van de bevolking leeft mede daardoor onder de armoede grens.

1.5 MPONGWE

- Is als district opgericht in 1997.
- Beslaat ongeveer 8.000 km².
- De grootste bron van inkomen is landbouw (vooral maïs, pinda's en sojabonen).
- Overige bronnen van inkomen zijn visserij en de productie van houtskool.
- Weinig mensen werken in overheidsdiensten.
- Handel is in opkomst.
- Toeristische attracties zijn het *Kashiba* meer, het *Nampamba* meer, de *Kafue* rivier en natuurlijke bossen.

Sociaal economische situatie

Mpongwe is één van de districten behorende tot de Copperbelt provincie. In tegenstelling tot de andere districten heeft Mpongwe nog niet kunnen profiteren van de economische groei die vooral plaatsvindt in de urbane gebieden van de Copperbelt.

Er is veel werkloosheid in het Mpongwe district en die is op twee manieren te verklaren:

- De visie op landbouw van kleinschalige boeren.
- Het ontbreken van een industriële sector.

De meest kwetsbare mensen in het Mpongwe district zijn:

- Ouderen.
- Weduwes.
- Weeskinderen, ongeveer 5.000 in het district.
- Kwetsbare kinderen, vaak enkel wees.
- Gehandicapten.
- Zieken.
- Huishoudens geleid door vrouwen.

De populatie van het Mpongwe district kan met de volgende karakteristieken worden beschreven:

- Ongeveer 100.000 inwoners.
- 48,4% is man, 52,6% vrouw.
- Ongeveer 80% van de mensen leeft onder de armoedegrens.
- De jaarlijkse bevolkingsgroei bedraagt 5,8%, vooral als gevolg van migratie.

- Het percentage HIV besmette mensen in de leeftijdscategorie van 15 tot 49 jaar was 12,9% in 1999 en is gedaald naar 11,3% in 2009.
- Vaak is het hoofd van een huishouden (adolescent) vrouw.
- Het district kent nog niet echt urbane gebieden, hoewel Mpongwe *township* hard groeit.
- Verreweg de meeste mensen zijn actief in kleinschalige landbouw.
- De afhankelijkheid van landbouw en het regenseizoen heeft voor veel gezinnen voedsel onzekerheid als gevolg.

1.6 GCMF PROJECTEN

In de afgelopen vijftien jaar is de lokale stichting door vraag vanuit de gemeenschap uitgegroeid tot een NGO van formaat met een focus op vier grote projecten.

Het OVC programma

Meteen na de oprichting van GCMF in 2001, begon het eerste en daarmee langst lopende programma van de stichting: Het *Orphans and Vulnerable Children* (OVC) programma. De stichting begeleidt en financiert de schoolkosten van een wisselend aantal kinderen afkomstig uit het gehele district. Deze oorspronkelijk kansarme kinderen krijgen hierdoor hun toekomst weer zelf in de hand en voor de talentjes wordt zelfs hoger onderwijs mogelijk gemaakt.

Het GCMF guesthouse

De bouw van het GCMF guesthouse startte in 2007 en werd volledig afgerond in 2013. Door een hoge bezettingsgraad en tevreden gasten lukt het ons guesthouse om in 2017 voor 50 kinderen OVC gelden te genereren en streeft het guesthouse er

uiteindelijk naar om het OVC programma geheel donor onafhankelijk te laten zijn. Het guesthouse biedt de gasten twaalf luxe kamers, een internetcafé/*copyshop*, een keuken/bar/restaurant, catering en de organisatie van evenementen. Tevens biedt het voltijd werkgelegenheid aan tien lokale mannen en vrouwen.

Het GKVTC

Vanwege het gebrek aan kansen voor de jeugd in het Mpongwe district en ook vanwege het tekort aan geschoolde vakmensen, begon GCMF eind 2011 haar nochtans grootste en meest uitdagende project: De eerste middelbare vakschool in het district. Het *George Korsten Vocational Training College*¹ (GKVTC) zal, wanneer geheel afgerond, ruimte bieden aan 500 voltijd studenten in een tiental opleidingen en een honderdtal deeltijd studenten (ouderen en kleinschalige boeren). Het project bood in de afgelopen jaren voltijd werkgelegenheid aan een veertigtal lokale mensen.

Het IBALA programma

Het IBALA project biedt trainingsprogramma's aan lokale kleinschalige boeren met als doel om duurzame biologische landbouw te promoten. Van de 60 kleine boeren hebben 42 boeren de opleiding afgerond. 18 boeren hebben de opleiding vroegtijdig verlaten. Naast zwangerschap en ziekte waren de lage lesgeelden voor sommigen toch te hoog. Het programma is verzorgd door twee Zambiaanse leraren. Naast trainingen helpt IBALA de boeren met registraties en het verkrijgen van subsidies binnen het district. Geregistreerde boeren krijgen de kans bankrekeningen te openen, investeringskredieten aan te vragen en land eigendomsrechten te verkrijgen. IBALA wordt vanaf 2013 aangeboden in het GKVTC in Mpongwe en ook in Ibenga op het terrein van IAGA².

1.7 GCMF EN DE MILLENNIUM DOELEN

Met de nadruk op onderwijs, arbeid & inkomen en duurzame ontwikkeling sluit de stichting aan bij de millenniumdoelen die in 2002 door de lidstaten van de VN via de millenniumverklaring ondertekend zijn en de nieuwe 17 duurzame ontwikkelingsdoelen die in 2030 bereikt moeten zijn.

¹ De school is vernoemd naar de in 2011 overleden echtgenoot van Ton Korsten-Korenromp. Hij was een groot stimulator om in Mpongwe de mogelijkheden van een school voor beroepsonderwijs te onderzoeken.

² Ibenga Area Gender Association.

HOOFDSTUK 2

Het *Orphans and Vulnerable Children* (OVC) programma is het eerste en daarmee langst lopende programma van de stichting GKMT. Sinds 14 jaar betaalt de stichting voor een groep kwetsbare kinderen uit het Mpongwe district het schoolgeld en andere middelen die nodig zijn om onderwijs te volgen.

2.1 VISIE

Een toekomst waarin geen enkel kind in het Mpongwe district uitgesloten is van onderwijs.

2.2 MISSIE

De kinderen van Mpongwe een toekomst geven door middel van een motivering-, financiering- en begeleidingprogramma voor de meest kwetsbaren van het district.

2.3 MAATSCHAPPELIJKE WAARDE

Ondanks dat de toegang tot onderwijs voor steeds meer kinderen in Mpongwe gefaciliteerd wordt door de Zambiaanse overheid zijn her en der nog altijd kinderen te vinden die ervan verstoken blijven. Soms omdat ze weeskinderen zijn en niemand ze naar school stuurt, maar vrij vaak omdat ouders zelfs geen geld hebben voor de minimale benodigdheden zoals een uniform of schoenen. Een hele kleine bijdrage kan zo soms een leven van verschil maken.

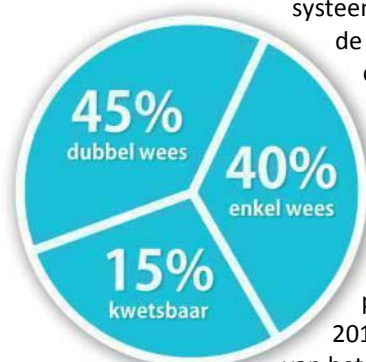
Wanneer een kind –na een grondig *assessment*– is opgenomen in het OVC programma, betekent het niet dat als vanzelfsprekend het programma ook geheel doorlopen wordt. Het kind zelf, maar ook de voogd en de school moeten laten zien dat ze daadwerkelijk de wil hebben om school af te maken. Helaas komen ook binnen het programma *dropouts* voor. Afhankelijk van de reden (ziekte, zwangerschap, etc.) kan een kind in sommige gevallen heropgenomen worden.

Kinderen die laten zien gemotiveerd te zijn en een hoger niveau aan te kunnen, krijgen binnen het OVC programma de gelegenheid om door te studeren ook na het middelbaar onderwijs. Vanwege de kosten van hoger onderwijs is in 2012 door het bestuur in Zambia besloten om een maximum aantal van vijf hogere scholieren per generatie toe te laten. Onder het mom van maatschappelijke loyaliteit tekenen deze afgestudeerde OVC's een bonding overeenkomst waarin ze beloven om gedurende twee jaar tien procent van hun inkomen af te staan ten gunste van de volgende generatie OVC's.

2.4 MIDDELEN

Het OVC programma werd tot en met 2015 betaald uit drie inkomstenbronnen. Ten eerste zijn er de sponsorgelden afkomstig uit Nederland en België. Ieder jaar weer storten sympathisanten van GKMT, al dan niet na de organisatie van een benefiet, geld op de rekening ten behoeve van de OVC's. Hiernaast betalen afgestuurde OVC's in het eerder genoemde bonding

systeem mee aan de benodigdheden voor de volgende generatie OVC's. Als derde, laatste en belangrijkste bron van inkomsten heeft GKMT in het verleden een guesthouse laten bouwen die in het volgende hoofdstuk uitgebreid beschreven wordt. Het guesthouse is één van de inkomsten genererende projecten van de stichting. In 2016 In 2016 heeft het guesthouse alle kosten van het OVC programma gesponsord en is daarmee geheel donor onafhankelijk ge worden.

Studenten die stage of onderzoek doen voor de stichting in Mpongwe nemen vaak materialen mee zoals pennen, schriften en tassen.

De OVC coördinator houdt kantoor in het guesthouse. Hij heeft vrijdags de GCMF auto tot zijn beschikking om de scholen te bezoeken en indien nodig de GCMF truck, bijvoorbeeld tijdens de OVC dag.

2.5 ORGANISATIE EN ACTIVITEITEN

Het OVC programma wordt geleid door Terry Wamundila, een deeltijd project coördinator die administratief bijgestaan wordt door de GCMF accountant. Terry is nu iedere vrijdag verantwoordelijk voor de OVC's en de rest van de week werkt hij in het GCMF guesthouse als receptionist en beheerder van het internetcafé.

Terry bezoekt iedere school –waar een kind uit het programma zit– drie keer per jaar. Gedurende deze

bezoeken wordt gecontroleerd of de scholieren aanwezig zijn, worden betalingen gedaan en worden schoolmaterialen uitgedeeld. Mocht een scholier alle drie keer niet aanwezig zijn en zowel de school als de voogd heeft daarvoor geen geldige reden, dan wordt de leerling uit het programma gehaald en de sponsoring gestopt. Niet alleen de leerling, maar ook de school en de voogd zijn op deze manier verantwoordelijk voor de studieloopbaan. Als zodoende een plek vrijkomt wordt tussen de aanvragen gekeken naar een vervanger. De keuze ligt hierbij op het meest kwetsbare kind en die is vaak dubbel of enkel wees.

2.6 CIJFERS EN RESULTATEN

- Het OVC programma telde aan het begin van 2016 39 kinderen
- Dit jaar waren er zeven drop-outs in het OVC programma.
- Twee andere leerlingen gingen naar een school en buiten Mpongwe district vielen zo ook uit het programma.
- Eén studente slaagde voor haar leraren opleiding aan de *Nkana School of Teaching*.
- Er stroomden 10 nieuwe kinderen in het programma.
- Het OVC programma telde zodoende aan het eind van 2016 weer 39 kinderen.
- De 39 leerlingen zaten verspreid over 21 verschillende scholen.
- Twee OVC studenten studeren aan de universiteit, één aan UNZA en de ander aan *Parglory College*.
- Drie leerlingen deden *grade 12* examen.
- Zes leerlingen deden *grade 9* examen.
- Twee leerlingen deden *grade 7* examen.
- De groep van 39 kinderen bestaat uit 21 meisjes en 18 jongen.
- Van de 39 kinderen bezoekt 45% een basisschool, 40% een middelbare school en 5% hoger onderwijs.

- Van de 39 kinderen is 45% dubbel wees, 40% enkel wees en 15% aangemerkt als kwetsbaar.
- In 2016 werd het gehele OVC programma gefinancierd uit inkomen gegenereerd door het GCMF guesthouse.

2.7 IMPACT

De onderstaande lijst is een selectie van eens kansarme kinderen uit Mpongwe die het OVC programma geheel hebben doorlopen en nu als jongvolwassene midden in de maatschappij staan.

- Bornard Chapotamo deed een lerarenopleiding in Kitwe. Bornard werkt nu als leraar op een privéschool in Ibenga en heeft vergevorderde plannen om een eigen school te bouwen in het extreem rurale Lukanga, waar hij geboren is.
- Mirriam Shamfuti deed een opleiding *IT Management* in Kitwe en werkt nu bij *Mission Bapist Association* in Mpongwe. Mirriam coördineert een OVC programma en heeft een huis laten bouwen voor haar moeder. Als het computerlab wordt geopend van het GKVTC, is ze de eerste gegadigde om als entrepreneur te starten met het geven van computerlessen.
- Pious Musokoshi deed een opleiding *Human Resource Management* in Lusaka. Pious is van 2012 tot 2014 manager van het GCMF guesthouse geweest en jaagt momenteel zijn grote droom na: Hij wil pastoor worden.
- Yvonne Namfukwe deed een lerarenopleiding in Kitwe en is aangenomen als lerares op een privéschool in Mpongwe.
- Teresa Ng'ambi deed een lerarenopleiding in Kitwe en is een eigen kleuterschool begonnen in Mpongwe.
- Dickson Kaswilili deed een lerarenopleiding in Kitwe.
- Jeff Ngoma heeft *ZICA Accountancy* gestudeerd aan *NIEC School of Business Management*.
- Leo Banda deed een opleiding *Science Laboratory Technology* in Lusaka en heeft gewerkt als *warehouse assistant clerk* bij *Longman Zambia*.
- Esnat Shamfuti deed een opleiding *Business Administration* in Kitwe en werkt nu bij *Bulima Organic Farming* in Mpongwe.
- Patricia Chipayeni deed op opleiding *Metal Fabrication* in Luanshya en werkt momenteel voor de gemeente in Luanshya.

- Mutinta Chibamba studeerde *Public Administration* aan de *Copperstone University* en werkt nu in Ndola als zelfstandig ondernemster in haar eigen restaurant.
- Ted N'Gandwe deed een opleiding in automechaniek aan de *Copperbelt International College (COBIC)* en werkt nu bij *Tobit* in *St. Anthony's*.

Mirriam met een paar van haar OVC's

Pious toen hij manager van het guesthouse was

Teresa in haar eigen kleuterschool

2.8 EVALUATIE EN TOEKOMST

In 2016 waren er enkele uitdagingen:

- Het vinden van leerlingen op de scholen als gevolg van tijdsveranderingen in de rapportage-uren
- Tijdens het regenseizoen waren de wegen zeer slecht, waardoor het onmogelijk was om sommige scholen te bereiken.
- Sommige kinderen hebben de lessen verzuimd zonder goede reden.
- Eén leerling leverde zijn *grade 7* resultaat niet af.

Drie leerlingen hebben hun *grade 7* examen afgelegd en twee van hen zijn geselecteerd voor *grade 8*. Ze zijn al gebudgetteerd voor 2017. We hopen dat de andere leerling ook geselecteerd zal worden, ze had namelijk goede resultaten. Deze resultaten zijn recentelijk ingeleverd in december. Het was niet voor alle kinderen mogelijk om het GCMF kantoor te bereiken om de resultaten af te geven.

Eén leerling heeft haar *grade 9* examen gedaan. Helaas is ze gezakt. Ze heeft een tweede kans gekregen en is in het budget opgenomen voor 2017. Eind maart hopen we te weten hoeveel leerling geselecteerd zullen worden voor *college* en hoeveel er gezakt zijn. Drie leerlingen hebben hun *grade 12* examen gedaan; echter de resultaten zijn nog niet bekend. Onze twee *college* studenten en een universitaire student gaan over naar hun derde en vijfde jaar.

Het GCMF bestuur heeft besloten dat het OVC programma niet zal doorgaan met het sponsoren van *college* studenten, omdat deze studenten nu een aanvraag kunnen indienen bij het Ministerie van *Community Development and Social Services*. De twee huidige studenten maken hun studie overigens gewoon af. OVC kinderen die uitvallen in *grade 7* en 9 kunnen nu instromen in het GKVTC. Ook OVC jongeren met een middelbare school diploma kunnen doorstromen naar het GKVTC. Zo kan er een grotere groep kwetsbare kinderen profiteren van het OVC programma.

HOOFDSTUK 3

genererend guesthouse welke een service biedt die de te verwachten concurrentie voor zal zijn en voor zal blijven.

De bouw van het GCMF guesthouse startte in 2007 en werd volledig afgerond in 2013. Het guesthouse biedt haar gasten twaalf luxe kamers waarvan acht zelfvoorzienend, een internetcafé/copyshop, een keuken/bar/restaurant, catering en de organisatie van evenementen. Tevens biedt het voltijd werkgelegenheid aan tien lokale mensen.

3.1 VISIE

Een guesthouse dat werkgelegenheid creëert voor lokale mensen, voorziet in behoeften vanuit de lokale gemeenschap en voldoende inkomen genereert om het OVC programma geheel donor onafhankelijk te financieren voor 100 kinderen.

3.2 MISSIE

De kinderen van Mpongwe een toekomst geven middels een donoronafhankelijk OVC programma dat gefinancierd wordt door een inkomen

3.3 MAATSCHAPPELIJKE WAARDE

Voor 1997 was Mpongwe gelegen in het grotere district Masaïti. De kantoren van de lokale gemeente en de lokale ministeries lagen op een kilometer of 50 afstand van wat nu Mpongwe township heet. In Mpongwe gebeurde, op wat kleinschalige landbouw en een ruraal ziekenhuis na, niet veel.

Toen Mpongwe in 1997 een onafhankelijk district werd en door de jaren heen onder andere een gemeentehuis, lokale ministeries, een postkantoor en een politiebureau werden gebouwd, ontstond er een grotere en meer veelzijdige lokale samenleving met een groeiende behoefte aan een luxe gastenverblijf.

Het OVC programma en andere activiteiten van de stichting GKMT groeiden met *Mpongwe Township* mee. Als consequentie raakten meer mensen betrokken bij de stichting ter plaatse (het bestuur en de komst van studenten en vrijwilligers) en zo ontstond binnen de stichting naast behoefte aan een eigen gastenverblijf ook behoefte aan kantoorruimte.

GKMT besloot in te spelen op deze ontwikkelingen en zag een uitgelezen mogelijkheid voor een inkomen generend project. De bouw van een gastenverblijf zou de stichting naast een eigen inkomen ook een gezicht geven, in een behoefte vanuit de gemeenschap voorzien en bovendien een facilitair probleem van de stichting zelf oplossen.

De bouw van het gastenverblijf ging in 2007 van start. De eerste kamers en een kantoorruimte zijn in oktober 2008 in gebruik genomen en het internetcafé is ook vanaf die datum operationeel.

Vanaf februari 2009 waren acht kamers in gebruik. Daar GKMT in haar presentatie naar buiten duidelijk de relatie van het gastenverblijf met de stichting tot uiting wilde brengen, werd het vernoemd naar de stichting *Give the Children of Mpongwe a Future: Het GCMF guesthouse*.

In 2011 is gestart met de bouw van het restaurant. Deze was klaar in maart 2012 en werd in mei geopend voor gasten en mensen uit de omgeving.

Na toezegging van een donator die het restaurant mede financierde en de toezegging van een aanvulling door Progressio/Cordaid is besloten om het guesthouse geheel volgens de originele plannen af te bouwen met vier extra kamers en een tweede kantoorruimte voor het GCMF management. Aan het eind van 2012 is met deze bouw gestart en midden 2013 zag de stichting één van haar dromen verwezenlijkt: Het GCMF guesthouse was helemaal af volgens de originele tekeningen.

In 2014 werd in het restaurant een bar geopend nadat dit meerdere malen door leden van de lokale gemeenschap als wens was geuit.

3.4 MIDDELEN

Het GCMF guesthouse is gebouwd met sponsorgelden aangevuld door Wilde Ganzen en deels door Progressio/Cordaid, maar is sindsdien geheel financieel onafhankelijk. Kwaliteitsverbetering en onderhoud worden door het guesthouse zelf betaald en met het overige geld is in 2016 voor het eerst het gehele OVC programma gefinancierd.

Naast de verhuur van kamers, genereert het guesthouse inkomen uit een internetcafé, een bar/restaurant en een *copyshop*. Ook worden evenementen georganiseerd zoals oudejaarsborrels. Het guesthouse wordt afgehuurd voor bruiloften of evenementen georganiseerd door lokale mensen. Regelmatig komen vanuit de overheidskantoren grote groepen voor een workshop of lunch.

Voor het inkopen van waren maakt het guesthouse tegen betaling van een kilometervergoeding gebruik van de GCMF auto en de GCMF truck.

Doordat het guesthouse een eigen *borehole* en watertoren heeft, is het niet afhankelijk van gemeentewater. Sinds midden 2015 beschikt het over een generator die het probleem van de steeds frequenter wordende uitval van stroom voor een deel oplost.

3.5 ORGANISATIE EN ACTIVITEITEN

In de eerste jaren lag het management van het GCMF guesthouse in handen van vrijwilligers uit Nederland en België. Toen Pious Musokoshi³ afstudeerde in *HR management*, besloot GCMF hem een kans te geven als guesthouse manager. Pious heeft deze functie met succes bekleed van mei 2012 tot februari 2015 toen hij aangaf verder te willen studeren.

GKMT streeft naar Zambiaans *ownership* van al haar projecten en daarom is er niet voor gekozen om Pious te vervangen door nieuwe vrijwilligers. In plaats daarvan is landelijk geadverteerd en gezocht naar wederom een Zambiaanse manager. Na een voorselectie en een vijftal interviews door het GCMF bestuur ging de keuze en daarmee de aanstelling naar Gertrude Tiki. Gertrude komt oorspronkelijk uit Kabwe waar ze assistent manager was van een veel groter guesthouse.

Gertrude leidt een team van negen mensen bestaande uit twee wakers⁴, twee schoonmakers, twee kokkinnen, een barkeeper, een receptionist en een tuinman. Ze legt verantwoording af aan het GCMF bestuur en wordt administratief ondersteund door de GCMF accountant.

Naast eerder genoemde sociale activiteiten die in het guesthouse worden georganiseerd, speelt het een actieve rol⁵ tijdens nationale (feest)dagen zoals bijvoorbeeld: *World AIDS Day*, *Women's Day* en *Youth's Day*.

3.6 CIJFERS EN RESULTATEN

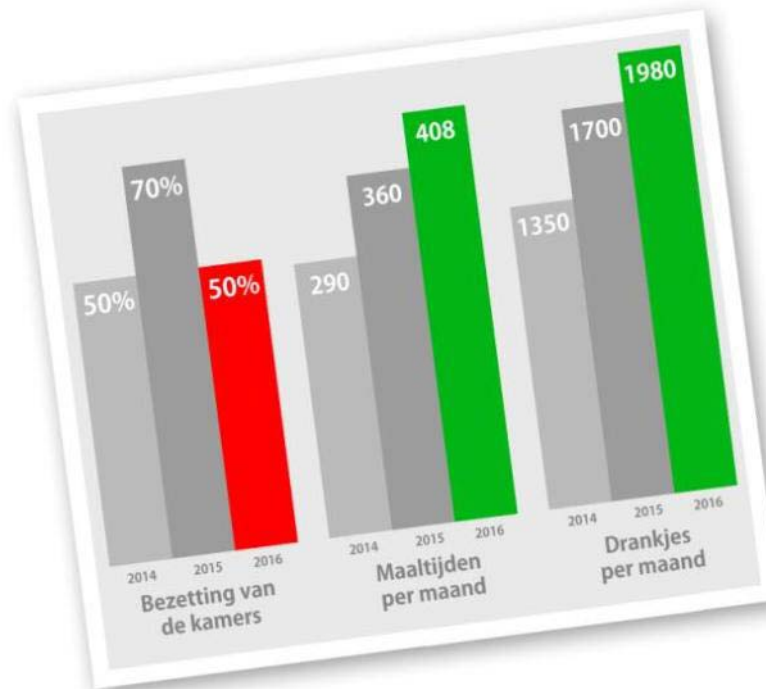
Ook al heeft het guesthouse het gehele OVC programma kunnen financieren, de cijfers van het guesthouse zijn minder positief dan in 2015.

De problemen met de internet provider duren voort.

³ Pious was één van de OVC kinderen.

⁴ Dag en nachtwaker, de dagwaker doet tevens onderhoud.

⁵ Financieel of facilitair.

Een oplossing is nog niet voorhanden. De kosten om ongelimiteerd toegang te krijgen tot internet zijn onbetaalbaar.

Ook de energiemaatschappij ZESCO liet het in de eerste helft van 2016 vaak afweten. Stroomstoringen waren toen dagelijks aan de orde en duurden meestal een uur of acht. Vooral de *copyshop* heeft hierdoor veel stil gelegen aangezien de printer niet kan draaien op de generator.

De bezetting van de kamers ging ten opzichte van 2016 omlaag naar 50,4%, wat neerkomt op bijna 20% lager dan in 2015. Er is een hoge schommeling in de bezetting per maand te constateren. Op dit moment wordt onderzocht wat de reden hiervan is. Een mogelijke oorzaak is de komst van twee andere guesthouses in Mpongwe Township.

Terwijl de bezetting van de kamers in 2016 daalde, stegen de inkomsten van het restaurant.

- Gemiddeld werden in het restaurant maandelijks 408 maaltijden geserveerd. In het jaar ervoor waren dit er gemiddeld 360.
- De bar heeft gemiddeld 1980 drankjes per maand verkocht. Dit zijn er maandelijks 280 meer dan in 2015.
- In 2016 heeft het guesthouse vijf workshops georganiseerd en twee kook workshops. Dit waren zes evenementen minder dan het jaar ervoor.

3.7 IMPACT

- Kinderen van het personeel gaan allemaal naar school en een paar zelfs naar een privéschool.
- Drie van de tien personeelsleden doen naast de baan een avondopleiding.

- Onderhoudswerkzaamheden aan het guesthouse, zoals schilderwerk en kleine reparaties, worden gedaan door lokale mensen.
- *Hosana School* en *Britonester School* zenden kinderen naar het internetcafé voor computerlessen.
- Een tiental stellen heeft door de jaren heen hun bruiloftsfeest gehouden in het guesthouse.
- Tijdens driemaandelijks DDCC⁶ meetings huurt de gemeente het restaurant voor grote lunches.
- Het guesthouse financierde in 2016 alle kosten voor het OVC programma, inclusief de kosten voor twee studenten in het HBO en universiteit.
- Het guesthouse bood door de jaren heen huisvesting aan meer dan 100 Nederlandse studenten die naar Mpongwe kwamen voor een onderzoek of voor een stage bij de GCMF stichting, het ziekenhuis of een lokale school.

3.8 EVALUATIE EN TOEKOMST

Het guesthouse zelf en ook de service die het biedt worden constant verbeterd. Ook in 2016 hebben verbeteringen plaats gevonden ten opzichte van het jaar ervoor:

- De keuken van het restaurant werd vernieuwd en uitgebreid.
- Het meubilair van het restaurant is gerenoveerd, er kwamen nieuwe barkrukken en er werd een hand wastafel geïnstalleerd.
- Het dak van het restaurant werd gerenoveerd.
- Bij de ingang van het restaurant is een bronzen standbeeld geplaatst van het GCMF logo. Dit standbeeld is gemaakt door Jos Korenkomp, de broer van de oprichtster van GCMF.
- Het internet café heeft een nieuw dak gekregen zoals verleden jaar de keuken die gekregen heeft.
- Alle acht zelfvoorzienende kamers hebben kabeltelevisie gekregen.

De recente komst van meerdere gastenverblijven in Mpongwe *township* vraagt om een verdere verhoging van de standaard. In 2017 willen we dit doen door te werken aan een verhoging van de dienstverlening aan gasten. In de Bar/restaurant zal een breder en gevarieerder aanbod komen aan maaltijden en drankjes. Het internet probleem zal worden opgelost en de *copyshop* zal meer producten gaan aanbieden (zoals kleur printen en lamineren).

Het GCMF guesthouse streeft ernaar om in 2017 50 OVC kinderen te financieren met een uitbreiding naar 100 in 2022.

⁶ Mpongwe District Development and Coordinating Commission.

HOOFDSTUK 4

in het werk maar ook in het leven te slagen.

4.3 MAATSCHAPPELIJKE

WAARDE

In de afgelopen jaren is een toenemend aantal jongeren vertrokken uit het Mpongwe district op zoek naar voortgezet onderwijs. Anderen die achter zijn gebleven, hebben vaak de mogelijkheden en de financiën niet om een beroepsopleiding buiten het district te volgen en blijven werkloos thuis.

Het opzetten van het GKVTC is volgens het district Comité in Mpongwe, het uitvoerend comité van GCMF in Mpongwe en de stichting GKMT in Nederland, een oplossing om deze belangrijke groep jongeren toekomstperspectief te bieden. Door deze jongeren te ondersteunen kan de stichting een bijdrage leveren aan het vormen van een middenklasse. Een VTC in Mpongwe betekent het ontwikkelen en behoud van kennis en een verdere ontwikkeling van de regio.

GKMT is in december 2011 gestart met de bouw van een duurzame, flexibel indeelbare en uitbreidbare school voor beroepsonderwijs met geaccrediteerde opleidingen. Een innovatief project waarbij het ontwerp en de onderwijsvisie een belangrijke rol spelen.

De school is ontworpen volgens de principes van *Open Source House*⁸ en *MAXergy* van Hogeschool Zuyd. Dit betekent dat het ontwerp ingebed is in de lokale cultuur en economie en het een bijdrage levert aan de werkgelegenheid en aan de kennisontwikkeling in het district. Volgens deze principes is in Zambia nog niet eerder gebouwd.

Vanwege gebrek aan kansen voor de jeugd en een tekort aan geschoolde vakmensen in het Mpongwe district, begon GKMT eind 2011 haar nochtans grootste en meest uitdagende project: Het *George Korsten Vocational Training College* (GKVTC)⁷.

4.1 VISIE

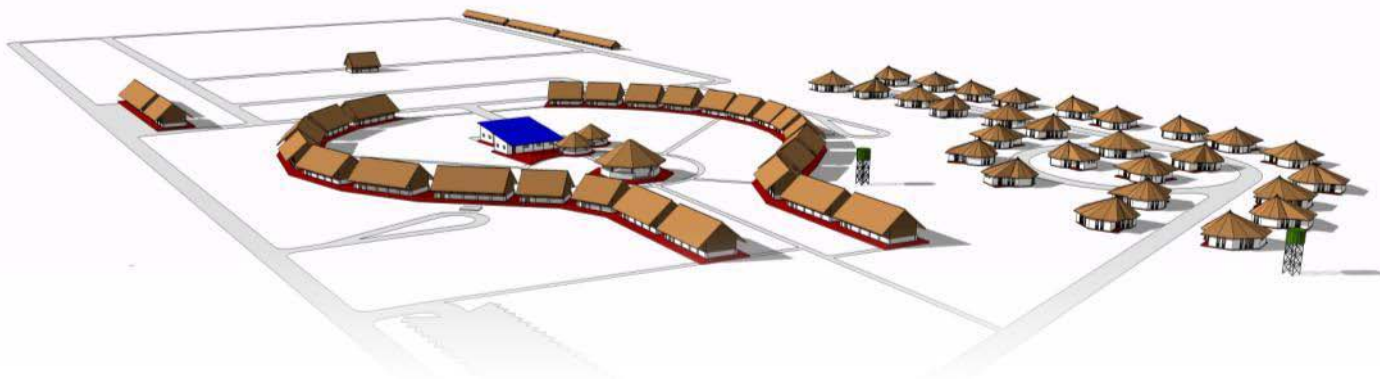
Een toekomst waarin het Mpongwe district zelf voorziet in beroepsonderwijs en niet langer afhankelijk is van geschoolde werkrachten van buiten het district.

4.2 MISSIE

De kinderen van Mpongwe een toekomst geven door jongeren een relevante en adequate beroepsopleiding te bieden die hen in staat stelt niet alleen

⁷ Het GKVTC is de eerste middelbare vakschool in het Mpongwe district.

⁸ www.os-house.org

Het ontwerp maakt maximaal gebruik van de locatie en het klimaat en is zeer flexibel en demontabel. De school wordt gebouwd met zoveel mogelijk 0-materialen, 0-instalaties, 0-energie en 0-water. Hiermee wordt bedoeld dat geen extra of in ieder geval zo min mogelijk extra materialen, installaties, energie en water in het gebouw gestoken wordt.

Materialen die voor de bouw gebruikt worden zijn lokaal beschikbaar en aan het eind van de levensfase van de gebouwen weer teruggevoerd in de natuur. De waterbehoefte voor keukens, toilet, wassen, de groentetuin en de landbouw wordt zoveel mogelijk gehaald uit opgevangen regenwater en wordt tevens gedeeltelijk hergebruikt.

De gebouwen zijn in traditionele ronde vorm gelegen, waardoor in het midden een open gebied ontstaat. In dit gebied worden gewassen en bomen geplant. Het ontwerp heeft hierdoor een intieme uitstraling.

Uit een analyse naar de cultuur in Zambia is gebleken dat het koken en het bijeenkomen van mensen centraal staat in het dagelijkse leven. Binnen de cirkel zijn daarom de gebouwen gelegen met gezamenlijke functies die ook tevens ontmoetingsplekken zijn. Dit zijn het auditorium, de keuken, het restaurant en de werkplaats *Make Something out of Nothing*.

Afval is een groot probleem in Zambia. In de bovengenoemde werkplaats wordt het afval hergebruikt op een creatieve wijze en de producten tentoongesteld en verkocht in de expositieruimte. Het project voldoet aan alle

TEVETA⁹ eisen en de *minimum building environment standards* in Zambia. In december 2016 is het GKVTC als onderwijsinstelling door TEVETA geaccrediteerd.

Het Ministerie van Onderwijs wordt nauw betrokken bij het vormgeven en uitvoeren van het onderwijs. Het leren vindt vooral plaats vanuit de principes van *action learning*, waarbij de praktijk uitgangspunt is voor het leren van de student en de student hierop in de theorie reflecteert. Naast gekwalificeerde vaardigheidsdocenten spelen leermeesters uit lokale bedrijfjes een rol in het vaardigheidsonderwijs. Deze begeleiden de jongeren in het productieproces¹⁰. Elke cursus wordt gekoppeld aan een bedrijfsunit, al dan niet uit het lokale bedrijfsleven. De bedrijfsunits dienen als praktijk leerplaats en genereren inkomen voor de school¹¹.

Het concept van duurzaam bouwen wordt gekoppeld aan de theorielessen en practica van de leerlingen. Studenten krijgen op deze manier inzicht in een duurzame manier van bouwen en kunnen deze kennis overbrengen op de volgende generaties. Hiermee wordt de kenniseconomie gestimuleerd en wordt de school bovendien iets van hen zelf, iets waar ze trots op kunnen zijn.

4.4 MIDDELEN

Het project is in 2011 goedgekeurd door Wilde Ganzen die sindsdien alle door GKMT geworven fondsen aangevuld heeft met 55%. Sinds 2016 vult Wilde Ganzen het eigen actieresultaat van de fondsenwerving aan tot 50%. Wijzigingen ten opzichte van de bouwvolgorde worden altijd eerst met Wilde Ganzen gecorrespondeerd en overlegd.

In het verleden is één maal een bouwgroep uit België en twee maal een bouwgroep uit Nederland afgereisd naar Mpongwe met kennisoverdracht als voornaamste doel. De eerste groep leerde de lokale bouwvakkers demontabele spanten maken. De tweede groep implementeerde een voor Zambia revolutionair afvoersysteem in één van de sanitaire gebouwen. De derde groep kwam naar Mpongwe

⁹ Technical Education Vocational and Entrepreneurship Training Authority.

¹⁰ Training on the Job.

¹¹ Learning by Doing and Earning.

nadat uit Nederland gedoneerde houtbewerkingmachines waren ontvangen. In één van de workshops heeft deze bouwgroep de timmermannen geholpen met het installeren en hen geleerd om met de machines te werken. Hierbij stonden veiligheidsvoorschriften en onderhoudswerkzaamheden voorop.

De machines in de timmerwerkplaats worden aangedreven door een grote dieselgenerator die de nodige 380 volt kan leveren. De generator is tevens aangesloten op de elektrische pomp die de watertoren vult.

GCMF beschikt over een truck die tot vier ton kan vervoeren. Tijdens de bouw is deze truck continue op de weg voor de aanvoer van hout, zand, bamboe, riet en andere bouwmaterialen.

4.5 ORGANISATIE EN ACTIVITEITEN

Oorspronkelijk zou het GKVTC worden gebouwd in twee fasen. In 2014 heeft GKMT, in samenspraak met Wilde Ganzen, het project opgedeeld in vier fasen met als doel om beter inzicht te krijgen in de nodige fondsen en om sneller te kunnen starten met het aanbieden van cursussen. In 2016 is fase één geheel afgerond. In 2016 zijn 4 cursussen aangeboden. In 2017 wordt de elektriciteit aangesloten. Na het afronden van fase twee kan de school worden gezien als volledig operationeel. Fase drie en vier zijn toekomstige uitbreidingen volgens een te verwachten behoefte aan groei

De bouw wordt geleid door Albert Bram Sol, een bouwkundig ingenieur uit Nederland. Hij leidt een team van gemiddeld veertig lokale bouwvakkers. Het team bestaat uit een voorman, magazijnmanager, HR manager, kok, chauffeur, hoofdtimmerman, hoofdmetselaar, hoofddakdekker, timmermannen, metselaars, dakdekkers en helpers.

4.6 CIJFERS EN RESULTATEN

In 2016 zijn slechts enkele bouwwerkzaamheden verricht in het kader van het verkrijgen van de accreditatie. De focus lag voornamelijk op het starten van cursussen.

- Er is een dak geplaatst op het metsel praktijklokaal.
- Het meisjes internaat kreeg 16 matrassen.
- Het meisjes internaat werd voorzien van *solar* energie.
- Er is een breed scala aan leermiddelen gekocht voor de cursussen timmeren en metselen.
- Er zijn 3 cursussen voor 21 personen gestart en afgerond te weten: timmeren, metselen en biologische tuinbouw.
- Twintig studenten (kleinschalige boeren) behaalden hun diploma biologische landbouw na twee jaar les in het GKVTC.
- Zeventien van onze werkers (timmerlieden metselaars en lassers) kregen de kans om een praktijk examen af te leggen op een college in Luanshya om een TEVETA *Trade Test Level III* certificaat te behalen. Ze zijn allemaal geslaagd.
- Om als GKVTC in aanmerking te komen voor accreditatie is gewerkt aan een dossier en [strategisch plan](#).
- Sinds november 2016 is het GKVTC een TEVETA geaccrediteerd instituut.
- Er werden diverse beleidsdocumenten ontwikkeld omtrent HIV/aids, *gender*, gehandicapten en milieu.
- Er zijn 5 hectare soja bonen geplant bij het GKVTC om inkomsten te genereren voor de landbouwafdeling van de school
- Het eigendomscertificaat van de grond waarop de GKVTC gebouwd is, werd aangevraagd.
- Er zijn 54 Flamboyant bomen in een cirkel rondom het VTC geplant.
- Wilde Ganzen heeft de aanvraag voor de bouw van de tweede fase goedgekeurd.

4.7 IMPACT

- Het project biedt al vier jaar werkgelegenheid aan gemiddeld een veertigtal lokale werkers.
- ZNBC¹² heeft het project twee keer als nieuwsonderwerp uitgezonden op de nationale televisie.
- Het GKVTC heeft één maal als artikel in de *Sunday Times of Zambia* gestaan en twee maal in de *Zambia Daily Mail*.
- Het curriculum voor de *organic farming* cursus is door GCMF ontwikkeld in samenwerking met TEVETA en door TEVETA als nationale standaard geadopteerd.
- Het project is door de jaren heen bezocht door onder andere de Minister van Landbouw, het parlementslid van Mpongwe district, de burgemeester van Mpongwe, de landbouw coördinator van het Mpongwe district, de district commissaris, de gemeente secretaris en meerdere *chiefs*.
- Het omringende land is door de gemeente gekaveld met een *high-cost residential and commercial* bestemming.
- De tekeningen voor de bouwvergunning van het GKVTC worden door de *Provincial Planning Office* in Ndola als nieuwe standaard gepresenteerd tijdens bijvoorbeeld *workshops*.
- Het GKVTC voetbalteam werd kampioen van Mpongwe in 2014 en in 2015.
- Het GKVTC voetbalteam heeft één maal als artikel in de *Sunday Times of Zambia* gestaan.
- Zeventien van de door GCMF opgeleide timmermannen en metselaars hebben met succes een *TEVETA Trade Test Level III* examen afgelegd en krijgen in 2017 in een gezamenlijke officiële plechtigheid een TEVETA certificaat.

ZAMBIA DAILY MAIL, Friday, August 7, 2015

Mpongwe district to get vocational training centre

Hundreds of youths expected to benefit through skills

S Mpongwe District is set to have its first vocational training centre by September this year following the completion of construction of phase one. The training centre, which will be named George Korsten by the Give the Children of Mpongwe A Future (GCMF) donors of the Netherlands, will cater for over 500 students. The initiative was brought about after Mrs Ton Korsten, wife to late George Korsten visited Mpongwe and saw the need for a training centre in the area.

JULY 26, 2015

SUNDAY TIMES OF ZAMBIA

COMMUNITY NEWS

K17m Mpongwe skills centre erected

By MUNAMBEZA MUWANEI
DONORS from Netherlands have embarked on the construction of a Vocational Training Centre in Mpongwe District at a cost of about K17 million. The centre, which was being constructed using local materials, would be able to offer training to the local community and members of the public from other parts of the country.

Project manager Bram Sol said the project started in 2012 and was being funded by partners from Netherlands at a total cost of K16.7 million.

"The centre, which will be the biggest in the province, will offer training to students that will meet the required qualifications," Mr Sol said.

Among some of the courses expected to be offered at the centre will be: carpentry, bricklaying, carpentry, painting, tailoring and electronics.

The *Sunday Times* says that visited the centre found some workers busy with the construction works, while others were busy making doors using furniture skills.

Building materials being used in the construction were locally produced and all the local workers had been trained in various skills including making the doors using locally sourced raw materials.

The project started in 2012 by Antonia Korsten as an Orphaned and Vulnerable Children (OVC) project, leading to a centre called Give the Children of Mpongwe A Future (GCMF).

He said GCMF had embarked on income generation projects to help the community and a youth home had also been constructed.

Some of the income generation projects were the construction of a community hall for the women group called Ndolambwe Township Women Enterprise, which was being used for workshops, meetings and other community functions.

Another project being undertaken was the Organic Fertiliser Centre where students attend lessons on organic farming on work in Shinga and Mpongwe.

*PART of the Mpongwe Skills Centre structures.

Mpongwe gets bridge

Several technical community Fund (CDF) The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

The previous bridge was built in 1980 and was in poor state.

ZAMBIA DAILY MAIL, Wednesday, July 1, 2015

Mpongwe to get vocational, training centre

IREMBILE SIWAWA
Mpongwe

MPONGWE District is set to have its first vocational and training centre by September this year following the completion of construction of phase one.

The training centre, which will be named George Korsten by the Give the Children of Mpongwe A Future (GCMF) donors of the Netherlands, will cater for over 500 students.

The initiative was brought about after Mrs Ton Korsten, wife to late George Korsten visited Mpongwe and saw the need for a training centre in the area.

GCMF chairperson Anthony Kalima described this initiative as progressive as it will afford pupils a chance to acquire vocational training within the district.

Mr Kalima said upon completion of training, the pupils will be empowered to pay for tertiary education which has proved costly to them.

He said "we started building this school in 2012 and is the first of its kind in Mpongwe. Once this training centre becomes operational we will be offering carpentry, bricklaying, tailoring and organic farming".

Mr Kalima pledged that the training centre will have favourable tuition fees compared to

other centres in other districts because "we want to afford every child in Mpongwe a chance to learn".

It will also have boarding facilities to accommodate would-be students.

Meanwhile, in a separate interview GCMF manager Albert Bram Sol said only phase one of the construction of the training centre will be done by September this year.

The training centre will also have accommodation for lecturers as an incentive.

He said "with funds available we are likely to complete the entire centre by 2018 and I can assure you it will be facility to marvel at as it is the first of its kind".

¹² Zambia National Broadcast Channel.

4.8 EVALUATIE EN TOEKOMST

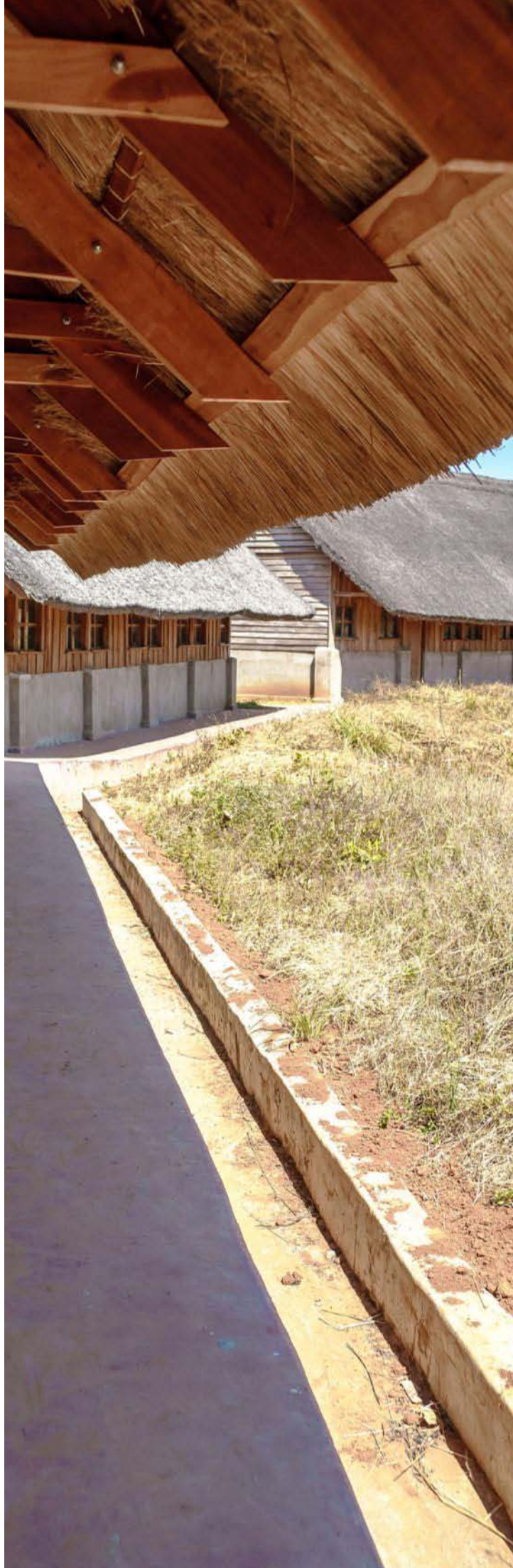
De drie cursussen die voor 2016 gepland stonden zijn gestart. Ons doel om 20 studenten per cursus te rekruteren, hebben we niet bereikt; er waren in totaal 21 studenten van wie 16 in het internaat gebouw verbleven. Afgezien van de moeilijkheid om meer studenten te werven, waren er verder geen echte moeilijkheden. De start van de 1-jarige fulltime opleiding in biologische landbouw voor jongeren met een middelbare school diploma is uitgesteld.

De opleiding biologische landbouw was klaar toen alle 42 studenten hun praktijk examen deden. Alle studenten slaagden en zullen hun diploma's krijgen tijdens een ceremonie die in 2017 gehouden zal worden. Tijdens deze ceremonie zullen ook de 17 werkers die voor hun TEVETA *Trade Test Level III* slaagden aan het *Luanshya Technical and Business College* en de 22 studenten die slaagden voor hun diploma aan het GKVTC voor de cursus tuinieren, metselen en timmeren.

Gezien de fondsen hebben we maar heel weinig kunnen bouwen in 2016. Toen het VTC eind 2016 een geaccrediteerd TEVETA instituut werd, was het één van de voorwaarden van TEVETA om een dak op het metsel lokaal aan te brengen. Dit dak kwam er in november en is daarmee ook de enige bouw werkzaamheid die plaatsvond.

Voor 2017 is ons doel om verder te gaan met vier cursussen: Timmeren, metselen, biologische tuinbouw en landbouw. We willen het aantal TEVETA geaccrediteerde cursussen uitbreiden en minimaal 20 studenten per cursus werven.

Wat de bouw aangaat hopen we alle gebouwen van fase twee af te bouwen en de school te voorzien van elektriciteit. Afhankelijk van de financiën zal de komende jaren geleidelijk verder gebouwd worden aan fase twee en drie. Eerst zal de prioriteit qua bouwwerkzaamheden echter liggen bij het elektrificeren van fase één.

HOOFDSTUK 5

Het IBALA project biedt trainingsprogramma's aan lokale kleine boeren met als doel om duurzame biologische landbouw te promoten. Van 2013 tot en met 2016 hebben een zestigtal kleine boeren een driejarig en een twee jarig trainingsprogramma gevolgd dat geleid werd door twee Zambiaanse leraren. IBALA wordt vanaf 2013 aangeboden in het GKVTC en in Ibenga.

5.1 VISIE

Een gezonde en duurzame leefomgeving door praktische training in biologische landbouw aan lokale kleinschalige boeren.

5.2 MISSIE

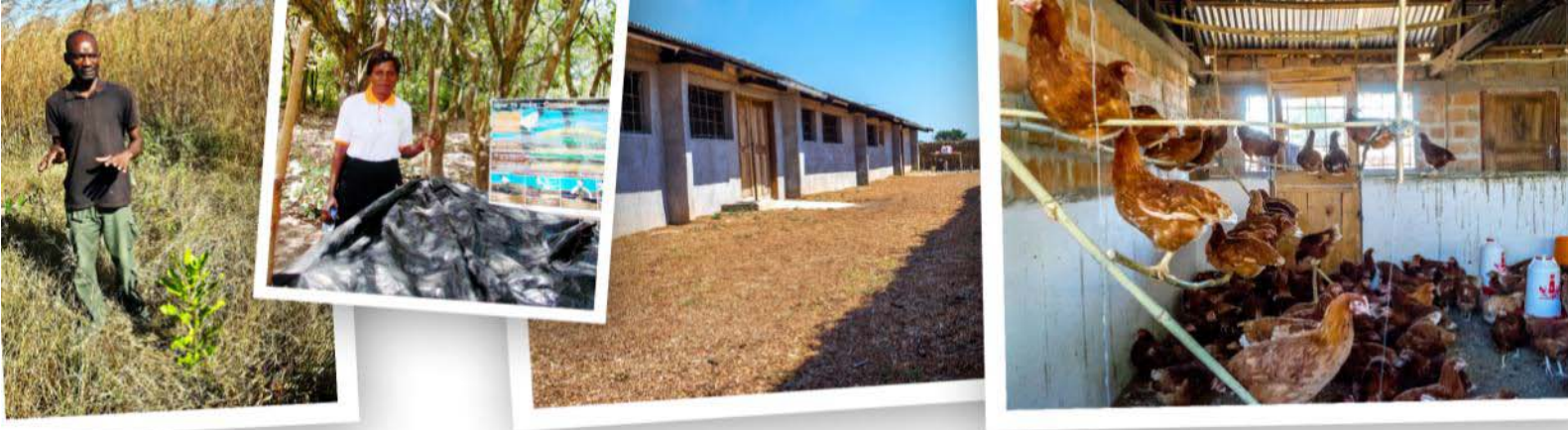
De kinderen van Mpongwe een toekomst geven door middel van ontwikkeling, *empowerment* en training van hun ouders met verhoogde voedselzekerheid als doel.

5.3 MAATSCHAPPELIJKE WAARDE

Met name in de rurale gebieden van Zambia is het werkloosheidscijfer hoog. De mensen zitten echter niet stil. Vrijwel ieder gezin praktiseert kleinschalige landbouw voor zelfonderhoud op een stuk grond van wisselende grootte. Hierop wordt voornamelijk maïs verbouwd. Door het beperkte aantal gewassen en de conventionele methodes, is de vruchtbaarheid van de grond laag geworden en zijn de boeren in grote mate afhankelijk van input als kunstmest. Het komt vaak voor dat zaden gekocht en geplant worden, maar dat vervolgens niet genoeg geld over is voor kunstmest. Het aangeplante veld levert weinig tot niets op en dit heeft weer als gevolg dat een gezin geen geld en geen eten heeft tijdens het droge seizoen. Het behoeft geen wetenschappelijk onderzoek dat kinderen met een lege maag minder goed presteren op school.

Bij biologische landbouw is de financiële input laag. Er wordt gewerkt aan de verbetering van de vruchtbaarheid van de bodem door middel van zelfgemaakt compost en de boeren worden aangemoedigd te werken met *open pollinated varieties* en *crop rotation*. Hierdoor wordt de financiële input op den duur zelfs nul. Deze input wordt vervangen door tijd en werk en van beide is er geen gebrek. De kans op een mislukte oogst neemt hierdoor af en voedselzekerheid toe.

Naast opleiding en training helpt IBALA de boeren met registraties en het verkrijgen van subsidies binnen het district. Geregistreerde boeren krijgen bijvoorbeeld de kans om een bankrekening te openen, investeringskredieten aan te vragen en land eigendomsrechten te verkrijgen.

5.4 MIDDELEN

IBALA is in haar eerste drie jaren gesubsidieerd door Cordaid die alle door GKMT geworven fondsen aanvulde. Naast het geven van cursussen is in deze drie jaren binnen het IBALA programma hard gewerkt aan financiële onafhankelijkheid.

Dit hebben we willen bewerkstelligen door de bouw van een kippenboerderij in Ibenga op het terrein van *Ibenga Area Gender Association*. Er is een faciliteit gebouwd voor 1.200 legkippen. De kippenboerderij dient inkomen te genereren zodat salarissen van IBALA leraren kunnen worden betaald en levert daarnaast mest ten behoeve van het maken van compost tijdens het trainingsprogramma. Helaas heeft de kippenboerderij tot nog toe niet het gewenste effect gehad voor wat betreft het genereren van inkomen. Dit door toedoen van een malafide kippenleverancier met een langlopende rechtszaak tot gevolg. Een eind is tijdens dit schrijven nog niet in zicht. Wel heeft de kippenboerderij de mest geleverd die nodig was tijdens de trainingsprogramma's.

Binnen het IBALA project is in een tweede inkomen genererend project geïnvesteerd. Op een nabij de kippenboerderij gelegen stuk grond van een hectare, dat gedoneerd is door de plaatselijke *chief*, zijn 150 cashewbomen aangeplant. Over een jaar of vier zullen deze bomen cashew gaan produceren waarvan zowel de noten als de vruchten, al dan niet verwerkt, voor inkomen kunnen zorgen.

IBALA beschikt over een kleine motor die de afgelegen boerderijen bereikbaar maakt en kan tegen een kilometer vergoeding gebruik maken van de GCMF auto en de GCMF truck.

5.5 ORGANISATIE EN ACTIVITEITEN

In 2011 is de stichting gestart met het IBALA project in *pilot* vorm. Na een grondige evaluatie van dit *pilotproject* is de stichting gestart met een driejarige opleiding volgens vier basisprincipes: Op tijd, Volgens standaard, Geen verspilling en Met plezier.

De eerste cursus voor twintig studenten is in september 2013 gestart in Ibenga. In september 2014 is een tweede groep van twintig studenten gestart in Ibenga en een derde groep van twintig studenten in Mpongwe aan het GKVTC. Deze laatste twee groepen deden over de opleiding twee jaar in plaats van drie. Het onderwijs werd gegeven door Joe Nkhoma in Mpongwe en Elias Saliyua in Ibenga.

Het eerste jaar was de opleiding zeer intensief; wekelijks een volledige dag theorie en praktijk aan het opleidingscentrum en een twee wekelijkse controle op de thuisvelden van de studenten. De focus lag op alle aspecten van biologische landbouw en op de invulling van zes rollen: Landbouwer, *Communicator*, *Teamworker*, Ontwerper, Onderzoeker en Ondernemer.

Het tweede en derde jaar waren minder intensief met slechts een halve dag per maand theorie met *life-skills* en lessen in ondernemerschap, hetgeen belangrijk is voor succesvolle ondernemen. De tweewekelijkse controle op de thuisvelden vond ook gedurende het tweede en derde jaar plaats.

In 2016 hebben 42 van de 60 studenten een examen afgelegd. Allen zijn ze geslaagd en ontvangen een certificaat en de examenuitslagen tijdens een officiële afstudeer ceremonie in 2017.

De vorderingen van de studenten op het gebied van biologische landbouw en hun persoonlijke situatie worden nauw in de gaten gehouden zodat snel ingegrepen kan worden indien dat nodig is. Een zorgvuldige *monitoring* van de persoonlijke situatie van de student over langere tijd maakt het mogelijk om de impact van de opleiding te meten en indien nodig de opleiding aan te passen aan de behoefte van de lokale boeren. In 2017 zal een meting worden verricht naar de impact die de cursus op het leven van de 42 afgestudeerde studenten heeft gehad.

School Enterprise Challenge

Als vervolg op de prijs voor Zambia van de *Pan African Award* voor *Entrepreneurship in Education* is het GKVTC door de organisatie *Teach a Man to Fish*

uitgenodigd om mee te doen aan de *School Enterprise Challenge*. Gedurende twaalf weken zijn de studenten en de twee docenten, Joe en Elias, online begeleid. Met behulp van een tiental handleidingen is een business idee uitgewerkt in een businessplan en een financieel plan.

Studenten hebben gekozen voor het maken van *Cooking Oil* op biologische wijze. Studenten en docenten hebben heel hard gewerkt aan het plan en hebben van de *School Enterprise* zeer veel positieve feedback ontvangen.

5.6 CIJFERS EN RESULTATEN

- Er zaten 60 studenten in het programma. 42 studenten slaagden in 2016 voor hun examen
- Achttien studenten zijn uitgevallen door verschillende oorzaken. Naast zwangerschap en ziekte waren de lage leskosten voor sommigen toch te hoog.
- 10 studenten volgden gedurende 3 maanden een full time cursus organisch tuinieren aan het GKVTC en ontvingen een Level III certificaat.
- Beide trainingscentra hebben een halve hectare grond tot beschikking voor demoplots.
- Twee docenten hebben een cursus methodologie gedaan aan het TVTC¹³.
- In 2013 en 2014 organiseerden de studenten een open *fieldday* in Ibenga waar bezoekers de demoplots van de studenten konden zien.
- In 2015 werd een open *fieldday* georganiseerd op de boerderij van één van de studenten zelf.
- In 2014 is met alle studenten een excursie ondernomen naar *Ndola Dawn Trust*.
- In 2015 is een excursie ondernomen naar *Rivendell farm*.
- In 2015 ontvingen alle studenten een cursus ondernemerschap aangeboden door de *Level Foundation* uit Nederland. Deze cursus duurde een week.
- In 2015 hebben alle studenten meegedaan aan de *School Enterprise Challenge* van *Teach a Man how to Fish*.
- GCMF is in 2014 door het Ministerie van Landbouw uitgeroepen als beste NGO van Mpongwe. Dit is mede te danken aan het succes van IBALA.
- Twee studenten van de HAS hogeschool hebben in 2015 stage gedaan binnen IBALA. Terry en Siebe hielpen met het opstarten van de kippenboerderij en het ontwikkelen van protocollen.

¹³ Technical Vocational Teachers College in Luanshya.

5.7 IMPACT

- Amos Mubeka, een lokale boer die in 2014 instroomde in IBALA, produceert nu biologische groente en verkoopt die op de lokale markt. Hij kan hiermee zijn gezin onderhouden.
- Jessie Mwale, een gepensioneerd lerares, heeft het IBALA programma geheel doorlopen en geeft nu zelf les over biologische landbouw aan haar gemeenschap en kerk.
- Steward Kalaswa was al jaren boer, maar zonder veel succes. De cursus heeft zowel hem als mensen uit zijn omgeving doen inzien dat de biologische methode werkt. Zijn burens willen zich nu allemaal voor IBALA inschrijven, aldus Steward.
- Charles Pintu werkt naast de cursus als *caretaker* in de kippenboerderij en verbouwt thuis momenteel biologische groenten en houdt geiten om met de mest compost te kunnen maken.
- IBALA heeft door de jaren heen meer dan 2.000 bomen aangeplant als tegenwicht van de in Zambia gaande ontbossing.
- De *fieldday* van 2014 is door ZNBC uitgezonden op de nationale televisie.

5.8 EVALUATIE EN TOEKOMST

Reflecterend op de cursus ondernemerschap van de *Level Foundation* en geïnspireerd door de *School Enterprise Challenge*, ontstond vanuit de studenten het idee om een coöperatie op te richten met IBALA en haar studenten. De oogst van de thuisvelden van de studenten kan door IBALA worden opgekocht en verwerkt tot producten van het merk IBALA. De maïs kan bijvoorbeeld tot biologische *mealie meal*¹⁴ worden gemaal, de pinda's tot biologische pindakaas en de sojabonen tot biologische sojamelk en het restproduct tot veevoer. Ook het cashew project kan opgenomen worden in de coöperatie.

Onze IBALA leraren en de studenten zijn er van overtuigd dat naast het trainen van biologische methoden ook gewerkt moet worden aan de ontwikkeling van een lokale markt voor biologische producten.

OPPAZ¹⁵ is in Zambia het moederorgaan wat betreft biologische landbouw. IBALA kan zich bij OPPAZ laten registreren als merknaam en producent van biologische producten. Hiermee wordt de deur naar een markt geopend.

- Vrije toegang tot informatie omtrent biologische landbouw.
- Het verschaft een licentie om te handelen in biologische producten.
- IBALA kan zelfs de export markt op.
- Studenten worden uitgenodigd voor workshops.

Vanwege de hoge vraag uit de lokale gemeenschap willen we het IBALA programma uitbreiden naar meer studenten. Door het niet doorgaan van een overname van het GKVTC zijn er in 2016 echter geen nieuwe cursussen gestart zoals gepland stond. In 2017 streven we naar 80 studenten in plaats van de eerdere 60. De volgende intake zal plaatsvinden in september 2017.

Na onderzoek bleek dat FTC¹⁶ in Mpongwe in het bezit is van splinternieuwe machines en materialen voor voedselverwerking die momenteel ongebruikt zijn. Ons streven is om in 2017 samen met FTC een cursus *food processing* op te zetten binnen het IBALA departement aan het GKVTC.

¹⁴ Voor *Nshima*, het hoofdbestanddeel van een Zambiaanse maaltijd.

¹⁵ *Organic Products and Producers Association Zambia*.

¹⁶ *Farmers Training Center*

HOOFDSTUK 6

BESTUUR EN ORGANISATIE

6.1 HET BESTUUR IN NEDERLAND

De stichting GKMT bestaat uit een dagelijks bestuur (voorzitter, secretaris en penningmeester). Het bestuur is gekozen voor een periode van twee jaar. Alle bestuursleden zetten zich op vrijwillige basis in en ontvangen geen vergoeding.

De stichting is nog steeds op zoek naar nieuwe bestuursleden met affiniteit op het gebied van fondsenwerving, het bedrijfsleven en middelbaar of hoger beroepsonderwijs. Het benoemingsbeleid is in de statuten vastgelegd:

- Minimaal drie en maximaal vijf bestuurders.
- De bestuurders worden benoemd en geschorst door het bestuur.
- De bestuurders worden benoemd voor twee jaar en kunnen herbenoemd worden.
- In geval van één of meer vacatures in het bestuur behoudt het bestuur zijn bevoegdheden.
- De bestuurders ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden. Zij hebben wel recht op vergoeding van de door hen in de uitoefening van hun functie gemaakte kosten.

Voorzitter: Ton Korsten-Korenromp

- Oprichtster stichting.

- Gepensioneerd, voorheen Senior Docent aan de Faculteit Gezondheid en Zorg van Zuyd Hogeschool.
- Begeleidster van stagiairs voor Mpongwe.
- Voorheen werkzaam geweest voor *Terre des Hommes* in India, PUM Netherlands Senior Expert.

Secretaris: Wim Mensink (tot 1 september 2016)

- Hoofd Inkoop Stichting LSG Rentray te Eefde.
- Voorheen werkzaam geweest in Rwanda (1985-1990) en Uganda (1999-2002), en voor korte missies onder het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking

Secretaris: Michael van Zinnicq Bergmann (per 1 september 2016)

- Senior International Officer aan de Zuyd Hogeschool, Maastricht.

Penningmeester: Tom de Vries

- Bedrijfseconoom.

Taken bestuur

De belangrijkste taak van het bestuur is het ontwikkelen en vaststellen van het beleid en het toezien op de uitvoering van dat beleid. Aangezien de stichting geen directie kent, voert het bestuur noodgedwongen alle directietaken zelf uit, zoals fondsenwerving, PR activiteiten, contact met alle belanghebbenden, het aanvragen van subsidies, het financieel en projectmanagement en het maken van het jaarverslag.

Het bestuur in Nederland heeft in 2016 vijf maal vergaderd. Daarnaast is er regelmatig contact via e-mail en telefoon. De belangrijkste onderwerpen tijdens de bestuursvergaderingen zijn geweest:

- Lopende projecten; veel aandacht naar het GKVTC.
- Rapportages afgeronde projecten.
- Subsidieaanvragen en fondsenwerving.
- De onderwijsorganisatie en het onderwijsprogramma van het GKVTC.
- Het project en financieel management in Mpongwe.
- Onderzoek naar mogelijkheden voor overname van het GKVTC door *Young Africa*.
- De notulen van de vergaderingen van het uitvoerend Comité in Mpongwe.
- Beleid voor de toekomst.
- Inzet van vrijwilligers, stagiairs en experts.

Adviesgroep

Het bestuur wordt tevens ondersteund door een Raad van Advies. Deze bestaat uit:

- Theo Goossens: Interim en project manager, *PUM Netherlands Senior Expert*.
- Carla Langen: Gepensioneerd. Voorheen Voorzitter College van Bestuur ROC Leeuwenborgh.
- Maarten van Woerden: Adviseur CvB Helicon Opleidingen/Consultant Green Team (tot juli 2016).
- Gijs de Bont: *Lid College van Bestuur Helicon opleidingen*.

6.2 HET BESTUUR IN MPONGWE

GCMF in Mpongwe heeft een bestuur van vijftien *registered trustees* die per kwartaal vergaderd:

Voorzitter: Anthony James Kalima

- Hoofd *Britonester Pre- and Primary Private School*.
- Gepensioneerd en voorheen hoofd van de Basisschool van Mpongwe.
- Caritas contactpersoon voor Mpongwe District.
- Diverse adviserende functies in Mpongwe.

Vicevoorzitter: Fridah James Musukuma

- Planner Mpongwe *District Development Coordinating Committee*.
- Volgde gedurende twee jaar de opleiding Project Management op kosten van de stichting.

Secretaris: Patrice Mutakela

- Project coördinator *Mpongwe Baptist Association*.
- Volgde een opleiding tot accountant in Chingola.

Penningmeester: Stephen Kangwa

- Landbouwvoorlichter.
- Verbonden aan het FTC en het ministerie van Landbouw.

Bestuurslid: Elizabeth Kaluluka Namakau

- Entrepreneur.
- Contact persoon NGOCC (*Non-governmental Organization Coordinating Committee*) voor Mpongwe District.
- Programma coördinator van de vrouwengroep *Nchemwe Twesheko*.

Bestuurslid: Justine Ngoma

- Gepensioneerd.
- Voorheen CDO (*Community Development Officer*).
- *Social worker*.

Bestuurslid: Robiness Mali

- Adviseur van de *chieftainess*.

Bestuurslid: Vackson Mwenda

- Voormalig hoofd *Mpongwe Basic School*.
- Huidig hoofd *St. Theresa Basic school Ibenga*.
- Voorzitter DATF (*District Aids Task Force*).

Bestuurslid: Rosemary Bweendo Munkombwe

- Voormalig *Sister in Charge Mpongwe Mission Hospital*.
- Werkzaam bij *District Health Management Team Mpongwe*.

Bestuurslid: Patrick Chanda Mushipi

- Entrepreneur, voormalig *council secretary* Mpongwe district.

Bestuurslid: Joseph Jere

- Gepensioneerd, voormalig district manager ZESCO.

Bestuurslid: Victor Kwalombota Mwiya

- Entrepreneur, voormalig werkzaam voor Barclays Bank Lusaka.

Bestuurslid: Clifford Bwalya Kasapo

- *Social welfare officer* Mpongwe district.
- Voormalig politie agent.

Bestuurslid: Scotch Mvula

- Branch manager Natsave Bank in Mpongwe.

Bestuurslid: Dryson Daka

- Gepensioneerd, voormalig hoofdofficier voor de *Office of the President* in Lusaka.

Anthony Kalima

Patrice Mutakela

Fridah Musukuma

Stephen Kangwa

Het steering committee

De dagelijkse leiding van GCMF is in handen van het *steering committee* (SC), bestaande uit Mr. Mushipi (voorzitter), Mr. Mwiya (vicevoorzitter), Mr. Kasapo (secretaris), Mr. Kangwa, Mr. Jere, Mr. Mwenda en Mr. Kalima (ex officio). De comitéleden worden gekozen voor een periode van twee jaar en vergaderen eens in de maand. Binnen het SC kan een ad-hoc comité worden ingesteld als een voorval daar om vraagt. Normaliter zijn de taken van het SC:

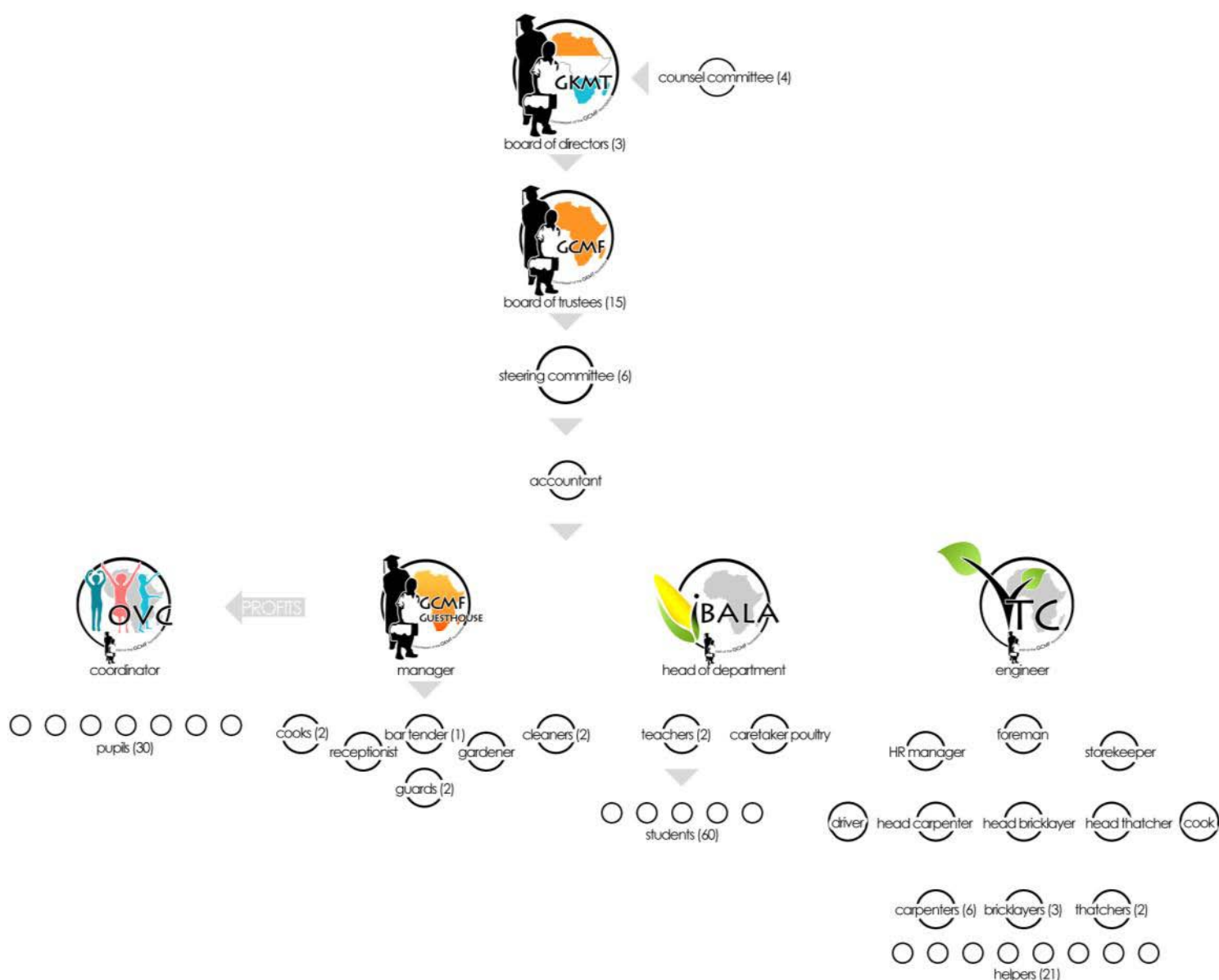
- Het aansturen en ondersteunen van de project managers.
- Het monitoren van het proces van uitvoering van de goedgekeurde projecten.
- Het controleren van financiële en inhoudelijke tussen- en eindrapportages van elk project.
- Het verzorgen van de driemaandelijkse rapportages aan de *Board of Registered Trustees*.

- Het afleggen van verantwoording over het bestede geld.
- Contact onderhouden met de stichting in Nederland.

Lokaal management

Elk van de vier projecten heeft aan projectmanager met een per project verschillend aantal werknemers. De projectmanagers rapporteren maandelijks aan het *steering committee* en maandelijks schriftelijk aan het bestuur in Nederland. Alle projectmanagers worden administratief bijgestaan door een Zambiaanse accountant die in dienst is van de GCMF stichting.

6.3 ORGANOGRAM

HOOFDSTUK 7

Voorbeelden zijn het guesthouse en internetcafé, de IBALA trainingen aan kleine boeren, de kippenboerderij, verschillende gemeenschapsgroepen zoals de YIP¹⁸, de *Mukuyou Women Orphan Support Group*, *Nchembwe Tweskeko Women Group* en *Tubombeshe van Ibenga Area Gender Association*.

Board of Registered Trustees in Mpongwe

In 2016 heeft de stichting in Mpongwe haar bestuur uitgebreid en een nieuwe constitutie ingevoerd. In de nieuwe constitutie heeft de stichting nu geen *Board of Directors* meer, maar een *Board of Registered Trustees*. Een NGO in Zambia kan alleen grondeigendomsrechten verkrijgen als ze geïncorporeerd zijn onder the *Land Perpetual Succession Act*. De procedure voor deze registratie vereiste de bovengenoemde constitutionele wijziging.

Het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de sectoren: Gezondheidszorg, Onderwijs, Landbouw, het *District Development Co-ordinating Committee*, *District Aids Task Force*, de *Mpongwe Baptist Association*, het lokale bedrijfsleven en de *Chieftainess*.

Zonder dit bestuur ter plaatse zou het niet mogelijk zijn om vraaggericht te werken en duurzame ontwikkelingen op gang te brengen. Het bestuur ter plaatse heeft een belangrijke rol in het creëren van een draagvlak voor duurzame ontwikkeling, armoede bestrijding en het creëren van ontwikkelingskansen voor kinderen, jongeren en vrouwen. Alle bestuursleden zijn Zambianen en

7.1 SAMENWERKING IN MPONGWE

Het beleid van de stichting is erop gericht om een structurele bijdrage te leveren aan duurzame ontwikkeling, armoedebestrijding en het creëren van ontwikkelingskansen voor kwetsbare groeperingen in het Mpongwe district¹⁷. Dit betreft vooral weeskinderen, jongeren en vrouwen.

Met het creëren van ontwikkelingskansen wil de stichting aansluiten bij de adviezen van het WWR rapport. Dit beleid maakt ze concreet door het financieren van onderwijskosten voor de weeskinderen gedurende hun schoolloopbaan, het aanbieden van opleidingen en cursussen in het GKVTC en het ondersteunen van inkomsten generende projecten voor kwetsbare groeperingen.

¹⁷ Het meerjaren beleidsplan van de stichting is beschikbaar op de website onder het kopje 'jaarverslagen'

¹⁸ *Youths in Progress*

vrijwilligers. Per vergadering (maandelijks een Steering Comité vergadering en vier keer per jaar een voltallige bestuursvergadering) ontvangen zij een vergoeding van ZMK100 en wanneer zij meer dan drie uur onderweg zijn voor het bezoeken en monitoren van de projecten ontvangen zij ZMK50. De voorzitter ontvangt ZMK420 per maand.

Het DDCC

Het bestuur werkt nauw samen met het DDCC¹⁹ in Mpongwe om de doelstellingen van de stichting in lijn te houden met de doelstellingen van het DDCC. Alle aanvragen worden door het SC getoetst aan de eigen doelstellingen en de probleemgebieden die genoemd worden in het *District Development Plan*. Het SC volgt daarbij de projectencyclus, zoals die beschreven staat in hoofdstuk negen. Het uitvoerende SC rapporteert driemaandelijks aan het DDCC over de projecten.

Samenwerking in de provincie

De gesprekken met de Council, de Ministeries, TEVETA, *Mpongwe Business Association*, verschillende bedrijven en technische scholen in de provincie over de onderwijskundige en organisatorische opzet van de GKVTC in het Mpongwe District zijn in 2016 gecontinueerd.

17 van onze bouwvakkers hebben aan het LTBC²⁰ een examen afgelegd in timmeren, metselen of lassen om voor een TEVETA certificaat in aanmerking te komen. In december is het GKVTC officieel erkend als geaccrediteerd TEVETA onderwijs instelling.

7.2 SAMENWERKING IN NL

Wilde Ganzen

Net als in voorgaande jaren kon de stichting ook dit jaar weer rekenen op de financiële steun van Wilde Ganzen. De tweede fase voor de bouw heeft in december zijn goedkeuring gekregen van Wilde Ganzen. Vanaf 2016 werkt Wilde Ganzen met een aanvulling op de eigen fondsen voor een specifiek project met 50%.

¹⁹ District Development Co-ordinating Committee

²⁰ Luanshya Technical and Business College

Vastenactie

Vastenactie heeft onze aanvraag voor de aanleg van elektriciteit in het GKVTC goedgekeurd. In 2017 ondersteunen vier grote parochieverbanden in Overijssel, Gelderland en Limburg via Het Eigen Doelen Project van Vastenactie het project.

HAS Hogeschool

In 2016 hebben Monique van Neerven en Ralph Pessers van de HAS Hogeschool respectievelijk vijf en drie maanden stage gelopen bij GCMF. Als een vervolg op het onderzoek van Daan Zuidervaart en Bregt Stevens naar afvalproblematiek in het Mpongwe District heeft Monique zich gericht op het bewustmaken van deze problematiek onder de bevolking en schoolgaande kinderen. Ralph heeft een verbeterprogramma opgesteld ten behoeve van de inkomsten van het restaurant.

7.2 AGRI-FOOD & TECH CAMPUS

De stichting maakt het sinds 2003 mogelijk dat studenten van verschillende faculteiten van hogescholen kunnen participeren in onderzoeksprojecten rond het thema 'creëren van ontwikkelingskansen, armoedebestrijding en duurzame ontwikkeling in het district'.

Het uitgangspunt is vraaggericht werken in een transdisciplinaire setting in een andere cultuur. Door in te gaan op maatschappelijk relevante vragen uit het Mpongwe district en deze vragen te vertalen naar projecten en onderzoeksvragen, zullen niet alleen studenten belangrijke competenties kunnen verwerven, maar kunnen ze ook een bijdrage leveren aan het creëren van ontwikkelingskansen, duurzame ontwikkeling en het verminderen van armoede in het Mpongwe district. Het onderzoeksproject *Waste Management* en het Cashew project zijn daarvan voorbeelden.

Het GKVTC is drie jaar geleden begonnen met haar eerste driejarige parttime opleiding in Biologische Landbouw. De school is in december geaccrediteerd door TEVETA, het accreditatieorgaan van de overheid. De school staat nu voor de uitdaging om de schoolorganisatie en het onderwijs verder te ontwikkelen in samenwerking met het werkveld en het beroepsonderwijs in de regio. Om het streefdoel van zelfvoorzienendheid te kunnen realiseren dienen er businessunits/leerbedrijven opgezet te worden. Bij deze verdere ontwikkeling van de school is expertise uit Nederland onontbeerlijk.

Het GKVTC wil in Mpongwe een *living lab* opzetten:

het *Mpongwe Agri Food & Tech Campus* (MAF&TC).

Het MAF&TC biedt studenten en docenten van het MBO en HBO in Nederland en Zambia de mogelijkheid om te werken in multidisciplinaire teams aan reële praktijkproblemen in een internationale omgeving. Het GKVTC probeert tevens met dit project het volgende te realiseren:

Onderwijskundige meerwaarde

Theorie lessen in ondernemerschap zijn geïntegreerd in de praktijklessen en in het vaardighedenonderwijs. Het resultaat is jonge praktische ondernemers die goed theoretisch zijn onderlegd en door kunnen stromen naar een hoger niveau, die technische vaardigheden bezitten waar het bedrijfsleven om vraagt en genoeg ervaring hebben om een eigen bedrijfje (*learning by doing and earning*) te starten. Kortom, het stimuleren van ondernemerschap en economische ontwikkelingen in het Mpongwe district.

Op ontwikkeling gerichte benadering

Het mogelijk maken van beroepsonderwijs voor jongeren die al na groep zeven of negen uitvallen. Realiseren van student gericht onderwijs, waarbij de student leert en niet enkel de docent doceert. Het leren is ontwikkelingsgericht en maakt gebruik van de capaciteiten van de studenten. Studenten leren hoe ze een bedrijf moeten runnen. Dit verhoogt de kans op een baan en trekt hen uit de armoede. Elke cursus start met een module 'ondernemerschap'.

Financiële duurzaamheid

Het doorontwikkelen van de school tot een zelfvoorzienende school. Het onderwijs betaalt zich zelf. Dit betekent institutionele onafhankelijkheid, verbeterde faciliteiten en toename van motivatie bij de onderwijsstaf; dit leidt tot toegenomen onderwijskwaliteit en capaciteit.

Sociale duurzaamheid

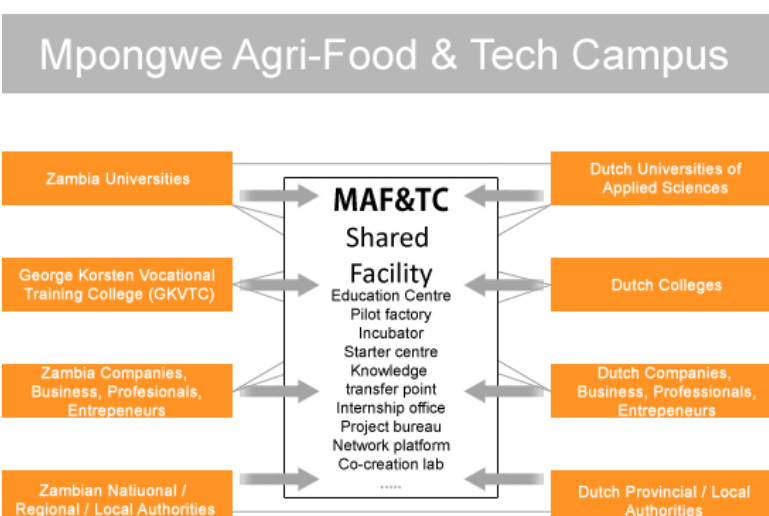
Het inrichten van een kenniscentrum in de school. Mpongwe is in economische en demografische zin sterk gegroeid de laatste vijf jaar. Dit resulteert in een duidelijk zichtbare vooruitgang van de levensstandaard, vooral in de steden maar langzaam ook in meer rurale districten zoals Mpongwe. Er bestaat echter ook gevaar voor groeipijnen die het proces van vooruitgang kunnen vertragen of zelfs doen stagneren, in het bijzonder door het ontbreken van kennis en informatie of de toegang daartoe. Om de economie te ondersteunen is er behoefte aan goed opgeleide arbeidskrachten die kennis hebben verworven over een breed

spectrum van onderwerpen en die ook in staat zijn om deze kennis gedurende hun hele carrière te blijven *updaten*. Kennis is cruciaal voor *empowerment* en opwaardering van het Mpongwe district als landelijk gebied. Dit dient zoveel mogelijk in samenwerking met lokale actoren, TEVETA en het ministerie van onderwijs te gebeuren. Hiertoe is een kenniscentrum in ontwikkeling binnen de school. Dit kenniscentrum is ook toegankelijk voor de lokale bevolking. Er kan kennis opgedaan worden, maar ook kennis gebracht worden. Dit houdt de gemeenschap in stand en bevordert de welvaart. De stichting richt zich op kwetsbare groepen en gender gelijkheid in het onderwijs en bevordert de sociale cohesie. Benadrukken van samenwerking op schoolniveau werkt mee aan social capital en human capital.

Onderwijs in duurzaamheidsaspecten

De school is gebouwd volgens een aantal duurzaamheidsprincipes, zoals hernieuwbare energie, gebruik van hernieuwbare materialen(hout, riet), opvang en hergebruik van water, natuurlijke ventilatie). Door te onderwijzen in duurzaamheidsaspecten en dit te bekijken vanuit een bedrijfsperspectief, leren studenten dat bescherming van het milieu kan bijdragen aan de inkomsten. De op te zetten cursus in het verwerken van plastic en het opzetten van een business unit in plastic afvalverwerking is hier een voorbeeld van. Het reeds gestarte landbouwproject in biologische landbouw is een ander voorbeeld.

Werken aan deze ambitieuze doelstellingen levert een win-win situatie op voor zowel studenten als docenten en voor zowel het bedrijfsleven in Zambia als in Nederland. De MAF&TC is een middel om aan bovengenoemde doelstellingen te werken.

7.3 RESERVES EN INVESTERINGSBELEID

GKMT gebruikt geen donaties voor financiële speculaties, noch in de valutamarkten, noch in andere beleggingen. Alle reserves staan op de bankrekening.

7.4 VRIJWILLIGERS

Er was in 2016 één vrijwilliger werkzaam in Zambia. Bram Sol werkt sinds april 2013 voor GCMF. Hij heeft Bouwkunde aan de Hogeschool van Utrecht en Ontwikkelingsstudies aan de Radboud Universiteit in Nijmegen gestudeerd. Hij heeft verschillende ontwikkelingsprojecten uitgevoerd; onder andere in Honduras en Chili. Hij is verantwoordelijk voor de organisatie en het begeleiden van de bouw van het GKVTC, maakt de werktekeningen, plannings en begrotingen en is verantwoordelijk voor de kadastrale procedures, bouwaanvraag, personeelszaken, etc. Sinds mei 2016 is daar het algemeen projectmanagement bijgekomen.

Vrijwilligers in Nederland en België

Zowel in Nederland als in België is een groep vrienden actief betrokken bij het werk van de stichting in Mpongwe. Zij verrichten werkzaamheden in het kader van draagvlakversterking en fondsenwerving en voeren bouwwerkzaamheden uit voor specifieke onderdelen van het GKVTC.

Bij de uitvoering van de activiteiten van het bestuur en de projectactiviteiten is de inzet van vrijwilligers in Nederland onontbeerlijk. De groep Stasegem België heeft actief aan draagvlakversterking en fondsenwerving gedaan. De groep Vrienden van Mpongwe heeft de organisatie en verspreiding van de nieuwsbrief op zich genomen. Het webbeheer en de inrichting van de website is in handen van Patrick Hanckmann. Graag willen wij hier alle vrijwilligers van harte bedanken voor hun inzet en betrokkenheid. Heel veel dank.

Uitzenden vrijwilligers naar Mpongwe

Er komen regelmatig aanvragen binnen bij de stichting met de vraag om als vrijwilliger enkele maanden te werken in het Mpongwe district. De inzet van vrijwilligers moet een duidelijke meerwaarde hebben voor de stichting in Mpongwe voor haar partners in het district. In 2016 heeft de stichting geen vrijwilligers ontvangen.

7.4 COMMUNICATIE

Bezoeken

Ton Korsten-Korenromp, de voorzitter, heeft in februari en november 2016 bezoeken van drie weken gebracht aan Mpongwe. Zij was in februari aanwezig tijdens het bezoek van twee vrijwilligers van *Young Africa* aan Mpongwe. Tijdens het tweede bezoek maakte zij kennis met het nieuwe bestuur in Mpongwe.

Communicatie via email en telefoon

De stichting in Mpongwe en hiermee ook Mpongwe township, beschikt sinds oktober 2008 over email en internet. Het is nog steeds het eerste en enige internetcafé in de wijde omgeving. Het dichtstbijzijnde internetcafé ligt in Luanshya, op een afstand van een uur rijden. Het internet heeft ook in 2016 vele problemen gekend door niet functionerende landlijnen en stroomstoringen. Via mobiele telefoons en internetbundels was er toch om de paar dagen contact mogelijk via Whatsapp, Skype en email. Maandelijks wordt een inhoudelijk en financieel rapport gemaild van alle projecten naar het bestuur in Nederland. Het bestuur in Mpongwe houdt kantoor in de laatst gebouwde vleugel van het guesthouse.

Communicatie met achterban

De stichting vindt het belangrijk om haar contact met de achterban en belanghebbenden goed te onderhouden en uit te breiden. Belanghebbenden zijn alle donoren, subsidiegevers en samenwerkingspartners.

Subsidiegevers die een aanvulling geven op de ingezamelde gelden, zoals Wilde Ganzen ontvangen uitgebreide rapportageverslagen volgens de *formats* (financiële en inhoudelijke criteria) van deze organisaties. Naar grote donoren worden deze *formats* ook aangehouden.

In 2016 zijn er geen klachten binnengekomen van welke aard dan ook. De stichting vindt het belangrijk om aandacht te besteden aan klachten, ideeën, opmerkingen en wensen van belanghebbenden en donoren. Een klachtenprocedure zal ontwikkeld dienen te worden.

Er verschijnen regelmatig mededelingen via Facebook, Twitter en de website om donoren, instellingen, oud-studenten, vrienden en familie op de hoogte te houden van nieuws uit Mpongwe.

Donoren worden op verschillende manieren betrokken bij en geïnformeerd over de activiteiten van de stichting, onder meer door het versturen van bedankbrieven, nieuwsbrieven en jaarverslagen(per post of per email al naar gelang de voorkeur).

Verder zijn de website²¹ van de stichting en Facebook een belangrijk middel om geïnteresseerden te informeren over de stichting. Er is een aparte link voor sponsors en subsidiegevers op de website. Hiervan maken op dit moment zestien organisaties gebruik. Het jaarverslag en de nieuwsbrieven zijn voor iedereen toegankelijk op de website.

7.5 LOGISTIEK

Met de komst van het guesthouse en Internetcafé en de aanschaf van een auto, truck en motor zijn een aantal logistieke problemen zoals communicatie, huisvesting en transport opgelost.

²¹ www.mpongwe.nl

HOOFDSTUK 8

FONDSEN WERFING

Voor het Nederlandse bestuur is fondsenwerving een belangrijke verantwoordelijkheid. De bijdrage van Wilde Ganzen was in 2016 opnieuw zeer groot.

Donateurs zijn enorm belangrijk om de doelstelling van de stichting te realiseren. De stichting tracht zoveel mogelijk structurele donoren te verwerven. Deze donoren een vast bedrag per maand of jaar en dragen daartoe bij aan de continuïteit van het onderwijsproject.

De stichting GKMT tracht met beperkte middelen een zo hoog mogelijk resultaat te bereiken. Er zijn in 2016 geen kosten gemaakt voor brochures en wervingsacties. De kosten voor fondsenwerving zijn blijvend zeer laag.

De stichting hanteert een aantal gedragscodes, ontleend aan de gedragscodes van de commissie Wijffels m.b.t. haar fondsenwervingsbeleid. Dit betekent in de praktijk het volgende:

- Bij het werven van fondsen worden de potentiële gevers open en helder geïnformeerd over de inzet van de verkregen middelen en het aandeel van de opbrengsten dat voor het betreffende doel is bedoeld.
- Als een project niet kan worden uitgevoerd neemt de stichting contact op met de donor(en).
- De stichting past geen agressieve wervingsmethodes toe.
- De kosten voor fondsenwerving staan in redelijke verhouding tot de verwachte opbrengsten.
- De beoogde fondsenwerving wordt vooraf vastgelegd in de begroting waarbij opgenomen is waarvoor de middelen uit fondsenwerving zijn bedoeld en hoeveel daarvoor nodig is.

De stichting heeft een klein aantal trouwe particuliere donateurs en organisaties die de stichting een warm hart toedragen. Daarnaast zijn er enkele vermogensstichtingen die projecten ondersteunen. De relatie met donateurs wordt hecht gehouden door hen schriftelijk te bedanken voor hun gift en hen te wijzen op uitgekomen nieuwsbrieven en het jaarverslag op de Website.

De stichting is tot nu toe bijna volledig afhankelijk van inkomsten uit donaties uit Nederland en België. Het beleid is er sinds 2016 op gericht om ook fondsen in Zambia en daarbuiten te werven. In het beleidsplan 2017-2022 is het streefdoel geformuleerd dat de stichting minimaal 30% van de totale kosten dekt van de overige activiteiten.

Het jaar 2016 stond in het teken van fondsenwerving voor vier cursussen en de bouw van de tweede fase van de technische school.

Het OVC project is in het verleden gefinancierd via Vastenactie. In 2016 heeft het guesthouse de volledige kosten van het OVC programma voor 39 kinderen gefinancierd. Het streven is dat het guesthouse in 2017, 50 kinderen financiert oplopend tot 100 kinderen in 2022.

HOOFDSTUK 9

diploma op level I.

De voorzitter is 2x per jaar ter plaatse om de voortgang te controleren. Jaarlijks vindt er controle van de jaarrekening door de accountant in Nederland plaats.

Om de risico's op het gebied van veiligheid van gasten en personeel van het guesthouse te beperken zijn maatregelen genomen op het gebied van brandveiligheid. Zo is er een protocol met betrekking tot brandpreventie, zijn er in het guesthouse en Internetcafé goedgekeurde brandblussers en is er training gegeven aan de staf hoe te handelen bij brand. Maandelijks vindt er een herhalingsoefening plaats. Het guesthouse en de GKVTC zijn beide tegen brand verzekerd en in het bezit van een actueel brandveiligheidscertificaat. Ook hebben beide projecten een voltijd dag en nachtwachter.

Financiële risico's worden zoveel mogelijk beperkt door het beleid van de stichting dat een project pas gestart wordt als er voldoende middelen zijn. De bedragen worden vervolgens in fasen per project naar de stichting in Mpongwe overgemaakt. Om te voorkomen dat er tussen de projecten met gelden wordt geschoven heeft sinds 2015 elk project een aparte rekening bij de *Natsave*²² bank in Mpongwe gekregen.

Voor het GKVTC waren dit jaar voldoende middelen aanwezig om de eerste fase van de bouw af te sluiten. Nadat *Young Africa* in april 2016 besloten had om het GKVTC niet over te nemen, was het belangrijk om snel te starten met nieuwe cursussen. Met goedkeuring van Wilde Ganzen kon het resterend bedrag 17.000 Euro van de bouw van de eerste fase, besteed worden aan de ontwikkeling en uitvoering van een viertal korte cursussen op Level III van drie maanden, te weten: Timmeren, Metselen, Lassen, Biologische Tuinbouw en de 1-jarige opleiding voor jongeren met een middelbare school

9.1 PROJECTENCYCLUS

De haalbaarheid van projecten wordt gegarandeerd door een projectencyclus in Mpongwe en Nederland alvorens er tot goedkeuring of afwijzing overgegaan wordt.

²² National Saving and Credit Bank

9.2 SWOT ANALYSE

Sterktes

- Een enthousiast en betrokken bestuur in Nederland en Mpongwe.
- Een adviesgroep die meedenkt over de te nemen stappen in Zambia en Nederland en gevraagd en ongevraagd advies geeft.
- Goede contacten met Colleges van Besturen en directies in Limburg die gevraagd advies geven.
- We hebben parochieverbanden en MOV groepen in Raalte, Groenlo, Sittard en Schinnen weten te stimuleren om opnieuw de Vastenactie opbrengst te besteden aan Mpongwe.
- Goed contact met het *District Development Coordinating Committee*.
- Waardering van de *Council* als nummer 1 NGO in het district.
- Veel belangstelling en waardering voor de bouw en opzet van de GKVTC.
- Een zeer succesvolle start van de opleiding in biologische landbouw.
- Goede relaties opgebouwd met subsidiegevers en een aantal vaste donoren.
- Het winnen van de *Pan African Award* voor Zambia op het gebied van ondernemerschap en innovatie in onderwijs.
- GKMT is ANBI erkend.

Zwaktes

- Een te klein bestuur van drie personen.
- Te weinig vrijwilligers die het bestuur in fondsenwerving ondersteunen.
- Een bestuur dat tevens directietaken uitvoert.

Mogelijkheden

- Door goede contacten met de diverse *stakeholders* in Mpongwe is de stichting in staat vraaggericht te werken en een bijdrage te leveren aan het creëren van ontwikkelingskansen voor kinderen, jongeren en vrouwen.
- Het opzetten van het MAF&TC als *Living Lab* in Mpongwe samen met het HBO en MBO.
- Fondsenwerving buiten Nederland en in Zambia.
- Zorgopleidingen ontwikkelen.

Bedreigingen

- Lange termijn financiering van de GKVTC.
- De kredietcrisis bemoeilijkt het verkrijgen van nieuwe fondsen voor projecten via of met bedrijven.
- Valutakoers en inflatierisico's.

HOOFDSTUK 10

FINANCIËN

Het jaarverslag is opgesteld volgens de jaarverslaggevingregels zoals opgenomen in de door de Raad voor de Jaarverslaggeving aanbevolen Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen (RJ 650).

De balans per 31 december 2016 en de staat van baten en lasten over 2016 zijn beoordeeld door accountantskantoor J.J.G. Wilms. De beoordelingsverklaring is als punt 10.6 toegevoegd aan het jaarverslag.

10.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2016

	Ref.	12/31/2016	12/31/2015
ACTIVA		€	€
Banksaldo		55,167	22,285
Saldo spaarrekeningen		121	120
Effecten (aandelen, obligaties)			
Kassaldo			
Totaal liquide middelen		55,287	22,405
Totaal Activa		55,287	22,405
PASSIVA			
Bestemmingsfonds project:			
OVC programma	1	695	
IBALA	1	2,959	
GKVTC (fase 1 en 2)	1	6,906	
YPO	1	0	
Guesthouse	1	0	
Overige reserves		44,728	22,405
Totaal reserves en fondsen		55,287	22,405
Totaal Passiva		55,287	22,405

10.2 TOELICHTING OP DE BALANS

De liquide middelen staan ter vrije beschikking aan de stichting. De bestemmingsfondsen bestaan uit geormerkte baten die nog niet volledig aan de geormerkte doelstelling zijn besteed (waaronder fondsen op naam).

10.3 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2016

	Ref	Werkelijk 2016 (€)	Werkelijk 2015 (€)
BATEN			
collecten	1		
nalatenschappen	1		
contributies	1	4,775	3,635
donaties en giften	1	3,900	
eigen loterijen en prijsvragen	1		
overige baten van particulieren	1	500	1,676
totaal baten van particulieren		9,175	5,311
baten van bedrijven	1	3,860	838
baten van loterijorganisaties	1		
subsidies van overheden	1		
ontvangen van andere organisaties zonder winststreven	1	55,500	56,308
Som van de baten		68,535	62,457
baten als tegenprestatie voor de levering van producten			
Overige baten			
Totaal baten beschikbaar voor doelstelling		68,535	62,457
LASTEN			
Besteed aan doelstellingen:			
OVC	1	300	6,500
IBALA	1	8,441	19,778
GKVTC (fase 1 en 2)	1	23,694	50,000
YPO	1		
Guesthouse	1		
Overige bestedingen aan doelstellingen	1		9,265
Besteed aan doelstellingen		32,435	85,543
Wervingskosten	2	99	54
Kosten beheer en administratie	3	2,917	5,860
Som van de lasten		35,451	91,457
Saldo voor financiële baten en lasten		33,083	-29,000
Saldo financiële baten en lasten		-201	-151
Saldo van baten en lasten		32,882	-29,151
Bestemming saldo van baten en lasten			
toename bestemmingsfondsen (specifieke donaties) project: OVC		995	6,500
afname bestemmingsfondsen (betaald aan project dit jaar) project: OVC		300-	-6,500
toename bestemmingsfondsen (specifieke donaties) project: IBALA		11,400	19,778
afname bestemmingsfondsen (betaald aan project dit jaar) project: IBALA		8,441-	-19,778
toename bestemmingsfondsen (specifieke donaties) project: VTC		30,600	50,000
afname bestemmingsfondsen (betaald aan project dit jaar) project: VTC		23,694-	-50,000
toename bestemmingsfondsen (specifieke donaties) project: YPO		-	
afname bestemmingsfondsen (betaald aan project dit jaar) project: YPO		-	
toename bestemmingsfondsen (specifieke donaties) project: GH		-	
afname bestemmingsfondsen (betaald aan project dit jaar) project: GH		-	
toe-/afname algemene reserves		22,323	-29,151
Saldo van baten en lasten/resultaat		32,882	29,151-
Ratio's			
- doelbestedingsratio (totaal doelbesteding / totaal baten)		47.3%	137.0%
- doelbestedingsratio (totaal doelbesteding /totaal lasten)		91.5%	93.5%
- kosten eigen fondsenwerving /baten eigen fondsenwerving		0.1%	0.1%
- kosten beheer & administratie/totaal lasten		8.2%	6.4%

10.4 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

De baten uit eigen fondsenwerving zijn in 2016 met 10% gestegen ten opzichte van 2015. Giften worden voornamelijk aangevraagd voor deelprojecten in Mpongwe. Pas wanneer de financiering van een deelproject rond is, wordt het totale bedrag overgemaakt. In 2016 zijn meerdere deelprojecten niet volledig gefinancierd, waardoor de liquiditeit met bijna 150% is toegenomen. Dit is ook terug te zien in een daling van bijna 70% in de directe projectuitgaven. De presentatie is hier veranderd ten opzichte van vorige jaren. Voorheen werden onder overhead kosten ook vrijwilligersvergoedingen en reiskosten van vrijwilligers gerekend. Deze kosten zijn nu opgenomen onder de projecten waarvoor zij actief zijn. De overheadkosten bestaan nu voornamelijk uit reiskosten van het bestuur naar Mpongwe.

	Werkelijk 2016 (€)	Werkelijk 2015 (€)
(1) BESTEED AAN DOELSTELLINGEN		
<i>OVC</i>		
Besteding vanuit baten boekjaar	-	
Besteding vanuit bestemmingsfonds inclusief specifieke giften dit jaar	300	
	300	
<i>IBALA</i>		
Besteding vanuit baten boekjaar	-	
Besteding vanuit bestemmingsfonds inclusief specifieke giften dit jaar	8,441	
	8,441	
<i>GKVTC (fase 1 en 2)</i>		
Besteding vanuit baten boekjaar	-	
Besteding vanuit bestemmingsfonds inclusief specifieke giften dit jaar	23,694	
	23,694	
<i>YPO</i>		
Besteding vanuit baten boekjaar	-	
Besteding vanuit bestemmingsfonds inclusief specifieke giften dit jaar	-	
	-	
<i>Guesthouse</i>		
Besteding vanuit baten boekjaar	-	
Besteding vanuit bestemmingsfonds inclusief specifieke giften dit jaar	-	
	-	
(2) KOSTEN WERVING		
Folders en banieren	99	54
Website en hostingkosten		
Kosten mailing acties		
Overige kosten eigen fondswerving		
	99	54
(3) KOSTEN BEHEER EN ADMINISTRATIE		
Kosten administratie	242	242
Reiskosten bestuur	2,565	4,205
Contributies, o.a. Partin	10	70
Overige kosten beheer en administratie	100	1,343
	2,917	5,860
(4) FINANCIËLE BATEN EN LASTEN		
Rentebaten		
Rentelasten	-201	-151
Dividend		
Koerswinsten		
Kosten beleggingen		
	-201	-151

Toelichting

De bestuursleden ontvangen geen bezoldiging voor hun werkzaamheden. Wel vindt vergoeding plaats voor gemaakte kosten. Veelal worden deze kosten niet gedeclareerd of geschonken als gift. De kosten gemaakt voor projectbezoeken zijn verantwoord onder de doelbestedingen (bestuursreizen naar projecten).

10.5 ALGEMENE TOELICHTING

De stichting heeft tot doel een structurele bijdrage te leveren aan duurzame ontwikkeling, armoedebestrijding en het creëren van ontwikkelingskansen voor kwetsbare groeperingen in het Mpongwe district. Dit betreft vooral weeskinderen, jongeren en vrouwen.

De stichting is erkend als ANBI²³ en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Het jaarverslag wordt gepubliceerd op de website van de stichting.

De financiën zoals weergegeven in deze jaarrekening omvatten alleen de financiën van de stichting in Nederland. GCMF publiceert haar eigen jaarrekening waarin de financiën van de stichting in Zambia te vinden zijn. Deze jaarrekening is te vinden op onze [website](#) onder de naam *170620 - GCMF Financial Report 2016*. De kosten in Mpongwe omvatten projectuitgaven zoals lonen, materialen, verzekeringen, administratiekosten, vergunningen en bestuursgerelateerde kosten. De projectbetalingen vanuit Nederland naar Zambia worden gedaan na goedkeuring van het budget. Dit budget bestaat uit directe projectuitgaven, vermeerderd met 13% bestemd voor overhead en managementkosten.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de richtlijn voor fondsenwervende instellingen zoals die door de Raad voor de Jaarverslaggeving is gepubliceerd (richtlijn 650). In dit boekjaar hebben geen aanpassingen plaatsgevonden.

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Stelsel- en schattingswijzigingen

Gedurende dit boekjaar hebben zich geen stelsel- of schattingswijzigingen voorgedaan.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van de toegepaste stelselwijzigingen zoals opgenomen in de desbetreffende paragrafen.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Algemeen

Activa en passiva worden over het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingprijs. Toelichtingen op posten in de balans en de staat van baten en lasten zijn in de jaarrekening genummerd.

Effecten

Effecten worden gewaardeerd tegen de actuele waarde per balansdatum.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.
Reserves en fondsen

Algemene reserve

Het bedrag van de algemene reserve laat zien het verschil tussen de bezittingen en de schulden. Dit bedrag is

²³ Algemeen Nut Beogende Instelling

vrij beschikbaar voor het bestuur maar moet uiteindelijk aan de doelstelling worden besteed.

Bestemmingsfondsen

Wanneer door derden aan een deel van de middelen een specifieke besteding is gegeven, wordt dit deel aangemerkt als 'bestemmingsfonds'. In dit geval heeft niet het bestuur van de stichting, maar de gever een bestemming aan de middelen gegeven.

GRONDSLAGEN VOOR DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Algemeen

Het saldo wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten over het jaar. Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Deze toerekening volgt een bestendige gedragslijn. Dit houdt in dat bij de lasten rekening wordt gehouden met de aan een periode toe te rekenen bedragen die in een andere periode zijn of worden ontvangen dan wel betaald.

Baten algemeen

Alle opbrengsten worden voor het bruto bedrag onder de baten opgenomen. Alleen voor handelswaar wordt de brutowinst verantwoord (opbrengst minus inkoopprijs).

Baten nalatenschappen

Baten uit nalatenschappen worden verantwoord in het jaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voorlopige betalingen in de vorm van voorschotten worden in het jaar van ontvangst verantwoord als bate. Verkrijgingen belast met vruchtgebruik worden alleen in de toelichting vermeld.

Lasten

De lasten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

OVERIGE GEGEVENS

Vaststelling en goedkeuring

Deze jaarrekening is door het GKMT bestuur vastgesteld en goedgekeurd in haar vergadering op 19 juni 2017.

Statutaire regeling inzake de resultaatbestemming / bestemming van het saldo van baten en lasten.

Het resultaat is verdeeld conform de resultaatbestemming die onder de staat van baten en lasten is opgenomen. In de statuten is geen resultaatbestemming bepaald. Het bestuur keurt de resultaatbestemming goed door het vaststellen van de jaarrekening waarin de resultaatbestemming is opgenomen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden die hier dienen te worden vermeld.

ANBI

Met de invoering van de nieuwe regelgeving inzake schenkingen en fiscale aftrekbaarheid zijn wij door de belastingdienst aangemerkt als ANBI instelling.

Privé giften en periodieke privé giften

Als u privé een goed doel met een ANBI status steunt, heeft bij de belastingaangifte te maken met een niet aftrekbaar drempelbedrag (1% van uw inkomen, minimaal 60 euro).

Een periodieke privégift leidt tot 100% belastingaftrek. Bovengenoemde drempels en maximum zijn niet van toepassing op periodieke giften. Van een periodieke gift is sprake als u minimaal vijf jaar lang, minstens eens per jaar, een vast en gelijkmatig bedrag betaalt aan een goed doel. De gift moet daarnaast eindigen bij overlijden. Tot 2013 was het struikelblok dat een periodieke gift vastgelegd moest zijn in een notariële akte. Sinds 2014 zijn de regels veranderd. Nu is het voldoende als een periodieke gift vastligt in een onderhandse akte, oftewel, in een akte die u zelf mag maken.

10.6 BEOORDELINGSVERKLARING

Accountantskantoor J.J.G. Wilms
Vredenskade 25
6105 CS Maria Hoop
t 0475 - 141736
e 0475 - 141736
post@j.j.g.wilms@trabber.nl

J.J.G. Wilms AA RO
Accountant-Administratieconsulent
Beoordelingsadviseur
KvK-nr. 12046483
IBAN NL80 INGB 0009 2674 18
Beguynnummer 468.629

Aan het bestuur van Stichting "Geef de
Kinderen van Mpongwe een Toekomst"
p/a Dorpsstraat 16
6454 AG JABEEK

Kenmerk:
MP090608-20

BEOORDELINGSVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Beoordelingsverklaring

Wij hebben het in dit verslag opgenomen financieel jaarverslag 2016 van "Stichting Geef de Kinderen van Mpongwe een Toekomst" te Jabeeke beoordeeld. Dit financieel jaarverslag bestaat uit de balans per 31 december 2016 en de staat van baten en lasten over 2016 met de toelichting daarop.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van het financieel jaarverslag dat het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW) en de jaarverslaggevingsregels zoals opgenomen in de door de Raad voor de Jaarverslaggeving aanbevolen Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen (RJ 650). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van het jaarverslag mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een conclusie over het jaarverslag op basis van onze beoordeling. Wij hebben onze beoordeling verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400, "Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten". Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze beoordeling zodanig plannen en uitvoeren dat wij in staat zijn te concluderen dat ons niet is gebleken dat het jaarverslag afwijkingen van materieel belang bevat.

Een beoordeling in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 2400 resulteert in een beperkte mate van zekerheid. De in dit kader uitgevoerde werkzaamheden bestonden in hoofdzaak uit het inwinnen van inlichtingen bij het management en overige functionarissen van de entiteit, het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de financiële gegevens alsmede het evalueren van de verkregen informatie.

De werkzaamheden uitgevoerd in het kader van een beoordelingsverklaring zijn aanzienlijk beperkter dan die uitgevoerd in het kader van een controleopdracht verricht in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden. Derhalve brengen wij geen controleoordeel tot uitdrukking.

pagina 1 (van 2)

Accountantskantoor J.J.G. Wilms
Vredenskade 25
6105 CS Maria Hoop
t 0475 - 141736
e 0475 - 141736
post@j.j.g.wilms@trabber.nl

J.J.G. Wilms AA RO
Accountant-Administratieconsulent
Beoordelingsadviseur
KvK-nr. 12046483
IBAN NL80 INGB 0009 2674 18
Beguynnummer 468.629

Verslag beoordelingsverklaring 2016, kenmerk MP090608-20

Bevindingen

De balans per 31 december 2016 sluit met een totaalstelling van € 55.287, uit de exploitatierekening blijkt over het jaar 2016 een voordelig saldo van € 32.882 te zijn gerealiseerd. Er zijn door ons geen afwijkingen geconstateerd die tot correctie zouden moeten leiden.

Conclusie

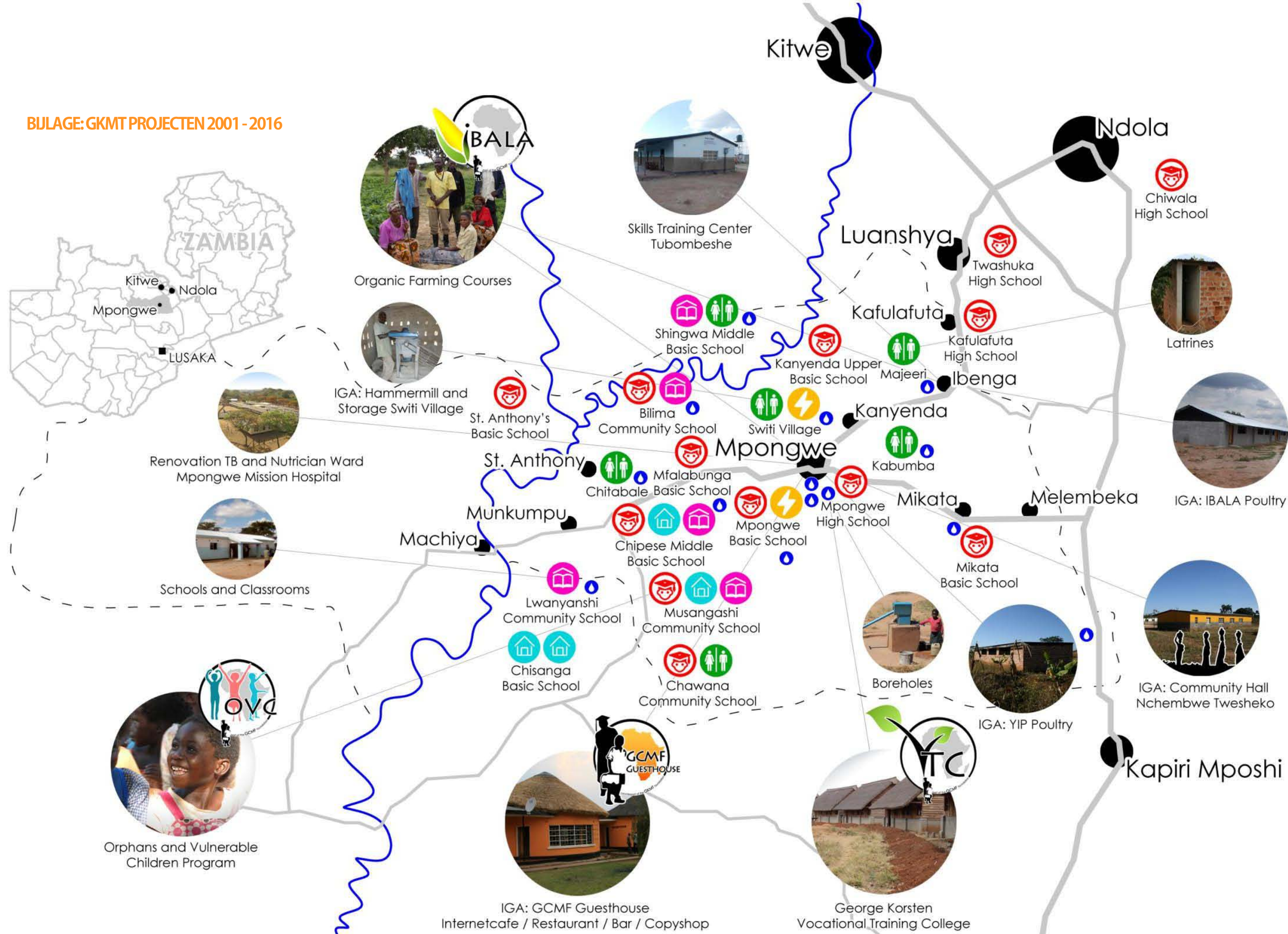
Op grond van onze beoordeling is ons niets gebleken op basis waarvan wij zouden moeten concluderen dat het financieel jaarverslag geen getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van "Stichting Geef de Kinderen van Mpongwe een Toekomst" per 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW) en de jaarverslaggevingsregels zoals opgenomen in de door de Raad voor de Jaarverslaggeving aanbevolen Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen (RJ 650).

Maria Hoop, 10 juni 2017.

Accountantskantoor J.J.G. Wilms,
J.J.G. Wilms,
Accountant-Administratieconsulent

pagina 2 (van 2)

BIJLAGE: GKMT PROJECTEN 2001 - 2016

OVC student

School

Teacher house

Latrine

Electricity

Borehole

COL OF ON

Geef de Kinderen van Mpongwe een Toekomst

Dorpstraat 16
6454 AG Jabeek
Telefoon: 0(031)464422435 of 0(031)658952705
gcmfmpongwe@yahoo.com
www.mpongwe.nl
Facebook: www.facebook.com/gcmfmpongwe
Twitter: @GCMFMpongwe

Redactie

Ton Korsten-Korenromp
Albert Bram Sol

Met dank aan

Anthony Kalima
Fridah Musukuma
Stephen Kangwa
Patrice Mutakela
Elizabeth Lusambo
Wim Mensink
Patrick Hanckmann
Anja Hage
Terry Wamundila
Jennifer Peeters
Gertrude Tiki
Joe Nkhoma
Elias Saliuya

Hoofdstuk financiën

Tom de Vries

Fotografie

Ton Korsten-Korenromp
Terry Wamundila
Albert Bram Sol
Joe Nkhoma
Henk van de Biggelaar
Ivo Spanjersberg
Jo van Keeken
Katleen Herrijgers

Ontwerp en vormgeving

Albert Bram Sol

Niets uit deze opgave mag zonder toestemming van de redactie worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt.

